

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
BİLİM DALI

FARKLI BÖTE ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖĞRENİM
GÖREN ÖĞRENCİLERİN SORUNLARI VE MESLEKİ
KAYGILARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERCAN ÖZEN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. M. BARIŞ HORZUM

ORTAK DANIŞMAN

YRD. DOÇ. DR. S. GÜZİN MAZMAN AKAR

HAZİRAN 2015

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
BİLİM DALI

FARKLI BÖTE ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖĞRENİM
GÖREN ÖĞRENCİLERİN SORUNLARI VE MESLEKİ
KAYGILARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERCAN ÖZEN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. MEHMET BARIŞ HORZUM

ORTAK DANIŞMAN

YRD. DOÇ. DR. S. GÜZİN MAZMAN AKAR

HAZİRAN 2015

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

İmza
SERCAN ÖZEN

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

‘Farklı BÖTE Öğretim Programlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Sorunları ve Mesleki Kaygılarının İncelenmesi’ başlıklı bu yüksek lisans tezi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan .....(İmza)
Doç. Dr. Tuncay AYAS

Üye.....(İmza)
Danışman Doç. Dr. Mehmet Barış HORZUM

Üye.....(İmza)
Eş Danışman Yrd. Doç. Dr. Sacide Güzin MAZMAN AKAR

Üye.....(İmza)
Doç. Dr. Mübin KIYICI

Üye.....(İmza)
Yrd. Doç. Dr. Özcan Erkan AKGÜN

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

06/07/2015

(İmza)
Doç. Dr. Halil İbrahim Sağlam
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Eğitimde giderek artan teknoloji kullanımı karşısında ülkemizde bu teknolojileri etkin kullanacak bireylere ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyacı karşılamak için kurulan bölümlerden biri olan BÖTE (Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi) bölümü öğrencilerinin bu ihtiyaca yanıt verebilmesi ve gerekli yeterliklere ulaşabilmesi için lisans zamanında gördükleri öğretim programları önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada da BÖTE bölümü öğrencilerinin öğretim programlarında yaşadıkları sıkıntıların tespiti ve çözümüne dair, alan yazına küçükte olsa bir katkıda bulunmayı ümit ediyorum.

Bu araştırmanın belirlenmesinde, verilerin analizi aşamasında, karşılaşılan güçlükler ve ortaya çıkan aksaklıkların aşılması konusunda, her türlü, bilgi, destek, yardım ve deneyimlerini esirgemeyen tez danışmanlarım Sayın Doç. Dr. Mehmet Barış HORZUM'a ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Sacide Güzin Mazman Akar'a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Hayatım boyunca, maddi, manevi desteklerini benden esirgemeyen ve bugünlere gelmemde büyük emekleri olan annem Kıymet ÖZEN ve babam Süleyman ÖZEN'e sonsuz teşekkür ediyorum.

Araştırmamın her anında karşılıksız ilgi ve desteği nedeniyle sevgili eşim Sevil ORHANÖZEN'e, kardeşlerim Selcan ve Seren ÖZEN'e çok teşekkür ederim.

ÖZET

FARKLI BÖTE ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN SORUNLARI VE MESLEKİ KAYGILARININ İNCELENMESİ

Özen, Sercan

Yüksek Lisans Tezi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı,
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı

Danışman: Doç.Dr. Mehmet Barış Horzum

Eş Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sacide Güzin Mazman Akar

Haziran, 2015. viii+80 Sayfa.

Bu çalışmada BÖTE öğretim programında yeni bir sistem izleyen Sakarya Üniversitesi ile mevcut sistemdeki öğretim programını izleyen bir devlet üniversitesindeki öğrenci görüşlerinin lisansta karşılaştıkları sorunlar ve geleceğe yönelik mesleki kaygıları bakımından karşılaştırılmasının yanında öğretim programına yönelik öğrenci görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

Çalışmada genel tarama modellerinden kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada nicel verilerin yanı sıra öğrencilerin görüşleri ankette yer alan açık uçlu sorular yoluyla nitel olarak toplanmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesi için ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmış ve öğrencilerin yurt içinde BÖTE öğretim programı açısından mevcut ve var olanın dışında yeni bir program izleyen bir üniversitenin öğretim programında öğrenim görmekte olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu ölçüte bağlı olarak çalışma grubu 2014-2015 eğitim-öğretim yılında BÖTE programında yeni bir sistem benimsemiş olan Sakarya Üniversitesi birinci sınıf haricinde 198 BÖTE

öğrencisi ile mevcut sistemdeki öğretim programını izleyen bir devlet üniversitesinde birinci sınıf haricinde öğrenim gören 116 BÖTE öğrencisinden oluşmaktadır.

Veri toplama aracı olarak Altun ve Ateş'in (2008) BÖTE öğrencilerinin sorunları ve geleceğe yönelik kaygıları anketi ve ankete eklenen açık uçlu sorular kullanılmıştır. Veri toplama süreci 2014-2015 eğitim-öğretim yılında araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiş ve uygulama süreci yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Toplanan nicel verilerin analizi için bağımsız örneklem t testi ve nitel verilerin analizi için betimsel analiz kullanılmıştır.

Elde edilen nicel bulgulara göre mevcut BÖTE öğretim programındaki öğrencilerin, yeni BÖTE öğretim programındakilere göre lisans döneminde karşılaştıkları olası sorunlar ve geleceğe yönelik mesleki kaygılarının daha fazla olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra nitel bulgularda ise öğretim programındaki olası sorunlar teması altında tek düze öğretim yöntem-tekniği kullanımı, dengesiz ders dağılımı, içeriğin temel düzeyde kalması, fiziksel-teknolojik altyapı eksikliği, öğretim elemanı yetersizliği, ders içeriklerinin güncelliğini koruyamama, öğrenci iş yükü, verimsiz staj uygulamaları, seçmeli derslerin zorunlu olması, alan dersi süresinin azlığı; geleceğe yönelik mesleki kaygılar teması altında ise atama kaygısı, itibarsızlaştırma, belirsiz iş tanımı, niteliksiz mezun, istihdam alanı azlığı, bölümün geleceğindeki belirsizlik ve teknolojik etkinliklerin eksikliği; öğretim programındaki değişiklik teması altında ise olumlu, olumsuz ve tarafsız kodlarına erişilmiştir. Bulgulara dayanarak araştırma sonucunda alan ve alan dışı derslerin öğretim programında dengeli bir dağılımının olması ve seçmeli derslerin bu anlamda artırılması, öğretim programındaki içeriğin değişen teknolojiye uyum sağlayarak güncelliğini koruması, öğretim elemanlarının ve öğretim yöntem tekniklerinin niteliğinin artırılması anlamında öneriler getirilebilir. Bunun yanı sıra araştırma çalışma grubuna mezun öğrencilerin dâhil edilmesi, karşılaştırılan BÖTE programlarının üniversite bazında artırılması ve dahası ders bazında da bir değerlendirme yapılması konusunda ileriki çalışmalarda genişletilebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Programı, BÖTE, Mesleki Kaygılar, Yaşanan Sorunlar

ABSTRACT

EVALUATION OF CEIT CURRICULUM IN UNIVERSITIES WHICH FOLLOWED DIFFERENT CURRICULUM TOWARD STUDENTS OPINIONS

Özen, Sercan

Master's Thesis, Computer Education and Instructional Technologies

Danışman: Doç. Dr. Mehmet Barış Horzum

Eş Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sacide Güzin Mazman Akar

July, 2015. viii+80 Pages.

This study aimed to compare the Sakarya University which follows a new curriculum and a public university which follows the current curriculum in terms of problems experienced by the students of Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) and their professional future concerns alongside to take students' opinions on the CEIT program.

Cross-sectional survey model was used in the study. Beside quantitative data, students' opinion were collected with open ended questions qualitatively in the questionnaire. A criterion sampling technique was used to select the study group and the criterion was determined as universities using the current CEIT program and universities using a new program. Regarding this criteria, study group was consisted of 198 CEIT students adopted a new curriculum in Sakarya University and 116 CEIT students adopted a current curriculum in a public university excluding first grades.

Data was collected with questionnaire of undergraduate CEIT students' problems and their future concerns (Altun and Ateş, 2008) and open ended questions. Data is

collected by the researcher at the beginning of 2014-2015 academic terms and conducting questionnaire took nearly 20 minutes. Quantitative data was analyzed with independent sample t test and qualitative data was analyzed with descriptive analysis.

According to quantitative data results, the problems students encounter and the future concerns of CEIT students in current curriculum was found to be higher than the CEIT students' in new curriculum. In addition, as a result of quantitative data results under the theme of "possible problems in the curriculum" *teaching method-technique, course distribution, education content, physical- technologic infrastructure, instructor, being up to date, students' workload, elective course, field course time codes*; under theme of "professional future concerns" *appointment anxiety, discrediting, unclear job definition, unqualified graduates, employment area, future of the department and passiveness of the department codes*; under the change in curriculum theme *positive and negative sides codes* were obtained. Based on the these findings, equilibrium distribution of field courses and other courses, increasing the elective courses, sustainability of the up to dateness of the curriculum by the in keeping with technological development, increasing the quality of the instructors and the teaching methods can be suggested. Furthermore including the grad students, increasing number of the universities in study group and building on an assessment on the basis of a course can extend the scope of further research.

Keys: Curriculum, CEIT, Professional Future Concerns, Problems Experienced

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1 ARAŞTIRMA PROBLEMİ	4
1.2 ALT PROBLEMLER.....	4
1.3 ÖNEM	4
1.4 SINIRLILIKLAR	5
1.5 TANIMLAR.....	5
1.6 KISALTMALAR	6
BÖLÜM II	7
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1 ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ.....	7
2.1.1 Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi.....	7
2.1.1.1 Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Programının Amacı	8
2.1.1.2 Günümüzde Sağladığı İş İmkanları	9
2.1.2 Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretim Programı.....	10
2.1.2.1 Mevcut Sistemdeki BÖTE Öğretim Programı.....	12
2.1.2.2 Yeni Sistemdeki BÖTE Öğretim Programı	13
2.1.3 Öğretmen Yeterlikleri.....	15
2.1.3.1 Bilişim Teknolojileri Öğretmen Yeterlikleri	18
2.1.4 Mesleki Kaygı.....	20
2.1.5 BÖTE Öğrencilerinin Lisans Döneminde Yaşadıkları Olası Sorunlar.....	23
2.2 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	23
2.3 ALANYAZIN TARAMA SONUCU.....	30
BÖLÜM III.....	31
YÖNTEM	31
3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	31

3.2 ÇALIŞMA GRUBU	31
3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	32
3.4 VERİLERİN TOPLANMASI	33
3.5. VERİ ANALİZİ	33
3.6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMALARI.....	34
3.7 ARAŞTIRMACI ROLÜ VE ETİK	36
BÖLÜM IV	37
BULGULAR.....	37
4.1 BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	38
4.2 İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	38
4.3 ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	39
4.3.1 Öğretim Programındaki ve Uygulamasındaki Olası Sorunlar	39
4.3.2 Geleceğe Yönelik Mesleki Kaygılar.....	48
4.3.3 Öğretim Programındaki Değişiklik	51
BÖLÜM V	58
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	58
5.1 SONUÇ VE TARTIŞMA.....	58
5.2 ÖNERİLER	63
KAYNAKÇA.....	65
EKLER.....	73
ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİSİ	80

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. BÖTE Öğretim Programında Verilen Dersler.....	10
Tablo 2. Mevcut Sistemdeki BÖTE Öğretim Programında Verilen Dersler.....	12
Tablo 3. Yeni Sistemdeki Böte Öğretim Programında Verilen Dersler.....	13
Tablo 4. Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri.....	16
Tablo 5. Türkiye’de Bilişim Teknolojileri Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri..	18
Tablo 6. Çalışma Grubunun Özellikleri.....	37
Tablo 7. Üniversiteye Göre Lisans Döneminde Karşılaşılan Olası Sorunların Ortalamaları İçin Yapılan Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçlar.....	38
Tablo 8. Üniversiteye Göre Geleceğe Yönelik Mesleki Kaygı Ortalamaları İçin Yapılan Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları.....	39
Tablo 9. Öğretim Programındaki ve Uygulamasındaki Olası Sorunlara.....	40
Tablo 10. Geleceğe Yönelik Mesleki Kaygılara Ait Kodlar Ve Frekansları.....	48
Tablo 11. Öğretim Programındaki Değişikliğe Yönelik SAÜ Böte Öğrenci Görüşleri.....	52

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bilişim Teknolojileri (BT), bilgiye kısa sürede ulaşılmasını ve teknolojik gelişmelerin hızlı bir şekilde günlük hayata aktarılmasını sağlayarak yaşamın her alanını etkilemektedir (Karasar, 2004). Bilişim teknolojilerinin yaşamda edindiği bu geniş alanla birlikte teknolojinin özellikle eğitimde büyüyen etkisi göz ardı edilemeyecek boyutlara ulaşmış, teknolojinin eğitim alanında etkili kullanılmasına yönelik çalışmalar ve bu konudaki gelişmeler, dünyada çok sayıdaki çalışmanın amacını oluşturmuştur (Pamuk, Çakır, Ergün, Yılmaz ve Ayaş, 2013). Eğitim alanında yaşanan bu gelişmelerle birlikte toplumun bireylerden yeni bilgi ve yetenekler oluşturma beklentisi, öğretmen rollerini de bu anlamda değiştirmiştir (Işıl ve Kaya, 2011).

Eğitim teknolojilerinin kullanımında en büyük sorumluluğun temel uygulayıcılar olarak öğretmenlerde olduğunu ve öğretmenlerin bu süreçte önemli bir rol oynadıklarını söylemek mümkündür (Akıncı, Kurtoğlu, Seferoğlu, 2012). Bu da günümüz koşullarında öğretmen yeterliklerinin önemini ortaya koymuş ve öğretmenlerin eğitim teknolojilerini üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla Öğretmenlere Yönelik Eğitim Teknolojisi Standartları (National Educational Technology Standards for Teachers [NETS-T]) geliştirilmiştir (NETS, 2006). Standartların oluşturulmasında eğitim sürecinin tüm aşamaları dikkate alınmış, eğitim-öğretimi planlama, ölçme ve değerlendirme, mesleki gelişim gibi çok geniş bir alanda öğretmenlerin standartları ortaya konmuştur (Çoklar ve Odabaşı, 2009). NETS-T, 13 göstergeli ilk olarak 1993 yılında ortaya çıkmış ve en son 2008 yılında yeniden gözden geçirilmiş 5 kategori ve 20 performans göstergesi şeklinde geliştirilerek güncellenmiştir. Bu bağlamda NETS-T; teknolojik kavram ve işlemler, öğrenme ortam ve yaşantılarının planlanması ve tasarlanması, ölçme ve değerlendirme, verimlilik ve mesleki uygulama, sosyal, etik, yasal ve insani konular şeklinde kategorilerden oluşmuştur. Türkiye’de ise Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 2006 yılında *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri* yayınlanmıştır. Burada bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) alanında öğretmenlerde bulunması gereken özellikler; BİT

ile ilgili yasal ve ahlaki sorumlulukları bilme ve bunları öğrencilere kazandırabilme, teknoloji okur-yazarı olma, BİT’deki gelişmeleri izleyebilme, BİT’i de kullanarak farklı deneyimlere, özelliklere ve yeteneklere sahip öğrencilere uygun öğrenme ortamları hazırlayabilme, teknolojik ortamlardaki (veri tabanları, çevrimiçi kaynaklar vb.) öğretme-öğrenme ile ilgili kaynaklara ulaşabilme, bunların doğruluk ve uygunlukları merkezli açıdan değerlendirebilme, öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını dikkate alarak öğrenci stratejileri destekleyen teknolojiler kullanabilme şeklinde belirlemiştir (MEB, 2006).

Bahsedilen tüm bu yeterlilik ve standartlarla donatılmış bireylerin yetiştirilmesinde Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümlerinin rolü yadsınamaz düzeydedir. Öyle ki bu ihtiyacı karşılamak için eğitim fakülteleri bünyesinde BÖTE bölümleri kurulmuştur (Dursun ve Çuhadar, 2009). İlk olarak 1998 yılında Yüksek Öğretim Kurulu’nun eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması programı çerçevesinde 15 eğitim fakültesinde öğretime başlayan BÖTE bölümleri 2015 yılında yaklaşık 61 fakültede yürütülmektedir (ÖSYM, 2014). BÖTE Bölümü’nün kurulmasındaki temel amaç; ilk ve orta dereceli okullarda verilen bilgisayar derslerini öğrencilere etkili bir şekilde anlatabilecek öğretmenler yetiştirmektir (YÖK, 1998). Bu amacın yanı sıra, bu bölümde öğrenim görenlerin teknolojinin öğretim sürecinde kullanımının da diğer öğretmenlere öncülük etmeleri de beklenmektedir (Akkoyunlu, Orhan ve Umay, 2005).

BÖTE bölümünden mezun olan ilk öğrenciler devlet okullarına atama konusunda bir zorluk yaşamamışlardır. Özellikle 2003-2006 yılları arasında BÖTE bölümü en fazla atanan öğretmen alanlarından biri olmuştur (YÖK, 2007). Fakat daha sonra okullarda verilen bilişim teknolojileri dersinin azalması ve seçmeli olmasıyla birlikte bu bölüm öğretmenlerinin önemini kaybetmesine neden olmuştur. 2010 yılında başlatılan FATİH Projesi BÖTE bölüm öğrencilerine sorumluluk getireceği beklentisi oluşturmuş, fakat öğretmen atama sayılarında BÖTE bölümü mezun öğrencileri adına önemli bir değişimin olmadığı görülmüştür (Kurtoğlu Erden, 2014). Nitekim yapılan çalışmalarda da BÖTE bölüm öğrencileri öğretmenlik mesleğiyle sınırlanmak istemediklerini, öğretim programındaki alan derslerinin özel sektöre yönelik yapılmasını istediklerini dile getirmişlerdir (Sanalan ve Diğerleri, 2010).

BÖTE mezunlarının çalışma alanlarının geniş olduğu düşünüldüğünde iş yerlerinin mezunlardan beklediği görevlerin de değiştiği görülmüş ve bunun sonucunda mezun

olan öğrencilerde bulunması gereken yeterlilikler farklılaşmıştır (Kurtoğlu Erden, 2014). Bu durum BÖTE bölümünde okuyan öğrencilere gösterilecek öğretim programlarında güncelleme yapılması gerekliliğini de beraberinde getirmiş ve nihayetinde 2006 yılında BÖTE öğretim programları güncellenmiştir (YÖK, 2007). Bu anlamda yayınlanan yeni öğretim programında, fen bilimleri derslerinin yoğunluğu azaltılarak, öğrencilerin kendilerini yeterli bulmadıkları bilgisayar ve donanım dersinin konması oldukça olumlu karşılanırken; bazı alan derslerinin kredilerinin aynı kalması öğretim programında yapılan değişikliklerin yetersiz olduğunu göstermiştir (Altun ve Ateş, 2008). Yapılan diğer çalışmalara baktığımızda Dursun ve Çuhadar'ın (2009) yaptıkları çalışmada BÖTE öğretmen adayları lisans derslerinin güncel gereksinimler doğrultusunda düzenlenmesini ve alan dışı derslerinin kaldırılması gerektiğini belirtmiştir. Demirli ve Kerimgil'in (2009) yaptıkları çalışmada lisans öğretim programının esnek ve güncellenebilir olmasını ayrıca alan derslerine daha fazla ağırlık verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yine bir başka çalışmada Kurtoğlu Erden (2014) lisans programlarının öğrencilerin teknolojik ve teknik yeterliliklerinin geliştirmesine yönelik çalışmalar yapılması gerektiğini ve bunun yanında derslerin içerik olarak güncellenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yapılan diğer araştırmalar da bu durumu desteklemiş ve öğretim programlarının güncellenmesi gerektiği vurgulanmıştır (Sanaalan ve Diğerleri, 2010; Eren ve Uluuysal, 2012). Nitekim Sakarya Üniversitesi Bologna süreciyle birlikte Avrupa genelinde ortak bir kalite oluşturmayı hedeflemesiyle birlikte öğretim programlarını güncelleyerek değişikliklere gitmiştir. Sakarya Üniversitesi BÖTE öğretim programlarından farklı bir öğretim programını uygulamaya başlamıştır.

Doğrudan BÖTE öğretim programlarının değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu ve daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu görülebilir. Bu araştırmada da BÖTE öğretim programında yeni bir sistem izleyen Sakarya Üniversitesi ile 2006 yılında YÖK tarafından güncellenmiş mevcut sistemdeki öğretim programını izleyen bir devlet üniversitesindeki öğrenci görüşlerinin lisansta karşılaştıkları sorunlar ve geleceğe yönelik mesleki kaygıları bakımından karşılaştırılmasının yanında öğretim programına yönelik öğrenci görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

1.1 ARAŞTIRMA PROBLEMİ

BÖTE öğretim programında yeni bir sistem izleyen Sakarya Üniversitesi ile mevcut sistemdeki öğretim programını izleyen bir devlet üniversitesinde okuyan öğrencilerin karşılaştığı sorunlar ve geleceğe yönelik mesleki kaygıları farklılık göstermekte midir ve öğretim programına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?

1.2 ALT PROBLEMLER

- (i). Çalışma grubunun lisans döneminde karşılaştıkları olası sorunların dağılımı üniversiteye göre farklılık göstermekte midir?
- (ii). Çalışma grubunun geleceğe yönelik duydukları olası mesleki kaygıların dağılımı üniversiteye göre farklılık göstermekte midir?
- (iii). Çalışma grubunun BÖTE öğretim programına yönelik görüşleri nelerdir?

1.3 ÖNEM

Teknolojinin eğitimde etkili bir şekilde kullanılmasına katkıda bulunması beklenen bölümlerden biri olarak BÖTE bölümünün, öğrencilerini bu amaç doğrultusunda yetiştirmesi beklenmektedir. Çünkü BÖTE öğrencilerinden beklenen sadece öğrencilere bilgisayar derslerini öğretmek değil, aynı zamanda diğer öğretmenlere teknolojinin kullanımı konusunda rehberlik etmektir. Bu bağlamda bölüm mezunları okullara atandıktan sonra Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmen (BTR) olarak görevlendirilmekte ve sınıflarda kurulan etkileşimli tahtaların etkin bir şekilde kullanımı BTR öğretmenlerinin desteğiyle mümkün olmaktadır. Öyle ki hem donanımsal ve yazılımsal anlamda etkileşimli tahta kullanımı için diğer branş öğretmenlerine rehberlik etme hem de gerektiği durumlarda bununla ilgili eğitim verme konusunda BTR öğretmenleri FATİH projesinde etkin bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda BÖTE öğrencilerinin bu yeterliklere sahip bir şekilde mezun olması gerekmektedir. Buda bu yeterliklere uygun öğretim programlarının işe koyulmasıyla gerçekleştirilebilir.

BTR öğretmenleri FATİH projesinde etkin bir rol oynamasına karşın BÖTE bölümünde okumakta olan öğrenciler için öğretmen atamalarının hala istenilen seviyeye ulaşmadığı söylenebilir. Özellikle de mezun fazlalığı ancak buna karşın

istihdam azlığı gibi nedenlerle bölüm öğrencileri farklı mesleklere yönelmeye ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda BÖTE öğretim programı öğrencilerini lisans döneminde alınan derslerin yalnızca öğretmenliğe yönelik değil de, ayrıca kendilerini farklı meslekler edinmede geliştirmeleri konusunda teşvik etmelidir.

Alan yazındaki çalışmalara baktığımız zaman BÖTE bölümüne yönelik pek çok çalışma yapılmış, ancak bu bölümün öğretim programına yönelik yapılan çalışmaların yetersiz olduğu görülmüştür. Bu bağlamda BÖTE bölümünde uygulanan öğretim programlarının öğrenci görüşleriyle değerlendirmesi yöntemiyle alanyazındaki bir boşluğa katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Ayrıca tezin günümüzde diğer üniversitelerden farklı ve yeni bir BÖTE öğretim programı uygulayan Sakarya Üniversitesi'nin BÖTE öğretim programının incelenmesi açısından *güncel*; günümüz BÖTE bölüm öğrencilerinin iki farklı öğretim programı kapsamında lisans döneminde karşılaştıkları sorunlar ve geleceğe yönelik mesleki kaygıların karşılaştırılması açısından *işlevsel*; alanyazında BÖTE öğretim programıyla ilgili sınırlı çalışma bulunması açısından *özgün*; BÖTE öğretim programının güncel kalması ve olası yapılacak değişiklikler için araştırmacılara ve program geliştiricilere ışık tutması açısından ise *gerekli* olduğu ifade edilebilir.

1.4 SINIRLILIKLAR

Bu çalışma, verilerin 10.01.2014-10.03.2014 tarihlerinde toplanması, Sakarya ve diğer üniversitenin BÖTE bölümünde öğrenim gören ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf toplam 314 öğrencinin katılımı ve örneklem alma yöntemi olarak uygun örnekleme yönteminin kullanılmış olmasıyla sınırlıdır.

1.5 TANIMLAR

Öğretim programı: Belli bir öğretim seviyesinde veya belli bir alanda uzmanlaşmak için alınması gereken ders ve konuları kapsayan program.

Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmenlerin mesleğini etkili ve verimli bir şekilde yerine getirmek için kendinde olması beklenen bilgi, beceri ve tutumlardır (MEB, 2008).

Kaygı: Bireyin kendisini tehdit edecek durumlar karşısında kendisinde oluşan huzursuzluk ve endişe durumu olarak ifade edilmektedir (Scovel, 1991).

1.6 KISALTMALAR

- BÖTE: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
BTR: Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmeni
CEIT: Computer Education and Instructional Technology
DÜ: Diğer Üniversite
ISTE: Uluslararası Eğitim Teknolojileri Birliği
KPSS: Kamu Personeli Seçme Sınavı
LYS: Lisans Yerleştirme Sınavı
MEB: Milli Eğitim Bakanlığı
NETS-T: Öğretmenlere Yönelik Eğitim Teknolojisi Standartları
SAÜ: Sakarya Üniversitesi
sd: Serbestlik Derecesi
ss: Standart Sapma
YGS: Yüksek Öğrenime Geçiş
YÖK: Yüksek Öğretim Kurulu

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

Bu bölümde *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi* başlığı altında bölümünün tarihçesi, mevzuatı, amacından, bölümün öğretim programından, günümüzde sağladığı iş imkânlarından, öğretmen yeterlikleri ve bilişim teknolojileri öğretmen yeterliklerinden bahsedilmiştir. BÖTE bölümü ve uygulanan öğretim programları betimlendikten sonra araştırmanın bağımlı değişkenleri olan *Lisans Döneminde Yaşanan Sorunlar ve Mesleki Kaygılar* konularında bilgiler verilmiştir.

2.1.1 Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Bilişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte bu teknolojilerin eğitime nasıl entegre edileceği, materyallerin nasıl hazırlanıp, nasıl sunulacağı ve değerlendirileceği konusu, eğitimcileri yeni kuram ve uygulamalar bulmaya itmiştir. Bunun sonucunda öğretim teknolojileri bir bilim dalı olarak kendini göstermeye başlamıştır (Seferoğlu, 2007). Nitekim bu durum bilişim teknolojilerinin hem anlatabilecek hem de eğitimde etkili bir şekilde kullanımını sağlayabilecek bireylere ihtiyaç duyulmasını sağlamıştır (Kabakçı ve Odabaşı, 2007).

Bilgisayar öğretmenliği ilk olarak 1986 yılında Marmara Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi tarafından açılmıştır (Temelli, 2011). Daha sonra 1988 yılında özellikle de yazılım üzerine eğitim veren Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi bünyesinde Bilgisayar Eğitimi bölümü açılmıştır (Özoğul, 2006). Öğretmenlere yönelik ilk eğitim ise 1988 yılında düzenlenmiş ve bu eğitime 225 formatör öğretmen katılımcı olarak seçilmiştir (Eren ve Uluuysal, 2012). Daha sonra bu öğretmenlerin, okullardaki diğer öğretmenlere bilgisayar eğitimi vermeleri amaçlanmıştır. Takip eden yıllarda bilişim teknolojilerini kullanımını eğitimde yaygınlaştırmak için MEB üniversitelerle iş birliği yaparak hizmet içi eğitim programları düzenlenmiştir (Orhan ve Akkoyun, 2003).

Yukarıdaki gelişmeleri takiben 1998 yılında MEB, bilişim teknolojilerinin kullanımını artırmak adına büyük bir bütçe ayırmış ve Dünya Bankası ile bir protokol imzalamıştır. Bu protokol kapsamında *Temel Eğitim Projesi* başlatılmıştır (Şerefoğlu Henkeoğlu ve Yıldırım, 2012). Bu projeye birlikte okullarda bilgisayar laboratuvarları kurulumu hızlanmıştır. Bu şekilde okullarda bilgisayar eğitiminin verilmesine olan ihtiyaç artmıştır. Bununda etkisiyle YÖK, eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması kapsamında BÖTE bölümünün açılmasını ve bilgisayar derslerini verecek öğretmenler yetiştirilmesini amaçlamıştır (Akkoyunlu, 2002). Karaca (2013) eğitim teknolojilerini yönetebilecek ve etkinliğini artıracak alan uzmanlarını okullara yerleştirmeden önce, en güncel teknolojilerin okullara getirilmesinin işe yararlığı düşüreceğini belirtmiştir. Bu yönüyle BÖTE güncel teknolojilerin eğitimde etkili bir şekilde kullanımı konusunda oldukça önemli bir rol oynamaktadır.

2.1.1.1 Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Programının Amacı

Kurtoğlu ve Seferoğlu'nun (2012) yaptığı çalışmada BÖTE bölümlerinin kurulmasındaki temel amacın, ilk ve ortaöğretim kurumlarında ders verebilecek, gerekli mesleki bilgi ve becerileri edinmiş, bilişim teknolojilerinin eğitimde etkili kullanılmasını sağlayacak, öğretim yöntem ve teknikleri geliştirip kullanabilecek bilişim teknolojileri öğretmeni olarak yetiştirmektir. Yine aynı çalışmada BÖTE bölümlerinin kurulmasındaki bir diğer amacında, öğrencilerin öğrenim seviyesine uygun öğretim materyali ve eğitim yazılımı tasarlama, geliştirme, uygulama ve değerlendirme yapabilecek bilgisayar destekli öğretim uzmanları yetiştirmektir (Kurtoğlu ve Seferoğlu, 2012).

Bazı üniversitelerin BÖTE bölümünü açma amaçlarına baktığımızda Karadeniz Teknik Üniversitesi (KATÜ), bu bölümü açmada iki temel amacının olduğunu vurgulamıştır. Bunlardan birincisi, ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapabilecek bilgisayar öğretmeni yetiştirmektir. İkincisi ise bilgisayar destekli öğrenme ortamlarında kullanılmak üzere etkili öğretim materyali tasarlayabilme becerisine sahip bireyler yetiştirmektir (KATÜ, 2015). Sakarya Üniversitesi BÖTE bölümünün amaçlarına değinirken, bu amaçlara ek olarak, atanan BÖTE öğretmenin görev aldığı okullarda diğer öğretmenlere de eğitimde teknolojinin kullanımı konusunda rehberlik edebilecek seviyeye getirme olarak belirtmiştir (SAÜ, 2015a). Yine Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), yukarıdaki amaçlara ek olarak öğretmen adaylarına bilgisayar,

akıllı tahta, tablet, internet gibi araçları eğitimde etkili bir şekilde kullanma becerisini kazanmış bireyler yetiştirmek olarak belirtmiştir.

Özetlersek; BÖTE bölümünün kurulma amacı, teknolojinin eğitimde işe koşulmasında gerekli yeterliliğe sahip, diğer branştaki öğretmenlere ve öğrencilere rehberlik edebilecek, yeni gelişen teknolojilere kolaylıkla adapte olabilecek bireyler yetiştirmektir.

2.1.1.2 Günümüzde Sağladığı İş İmkanları

BÖTE bölümünü bitiren öğrencilerin çalışabileceği alanlar oldukça geniştir. Kılınç'ın (2006) yaptığı çalışmaya göre BÖTE bölümünden mezun olan öğrencilerin çalışabileceği yerler;

- Ortaokul ve ortaöğretimde, özel okullarda ve halk eğitim merkezlerinde bilgisayar öğretmeni olarak,
- Üniversitelere kendi bölümleri ile ilgili olarak öğretim görevlisi, okutman, uzman olarak,
- Özel işletmelerde Sistem Çözümleyici, Bilgisayar İşletmeni, Veri Analiz Kontrol İşletmeni olarak,
- Kendilerini geliştirebildikleri takdirde Sistem Yöneticisi olarak,
- BDE projelerinde Yönetmen, Eleştirmen, Proje Danışmanı olarak
- Bilgisayar satış, bakım, onarım işlerini yapan işletmeler kurarak serbest girişimci olarak görev yapabilirler (Kılınç,2006).

Ayrıca Gazi Üniversitesi'nin mezunlarını izlemesi sonucunda elde ettiği verilere göre BÖTE bölümünü bitiren öğrenciler;

- Üniversitelerde uygulanmaya yeni başlayan Öğretim Elemanı Yetiştirme (ÖYP) programları aracılığı ile geleceğin akademisyenleri olarak;
- Eğitim yazılımları geliştiren kurumlarda öğretim teknoloğu, içerik geliştirme uzmanı, ya da eğitim uzmanı olarak;
- Uzaktan eğitim kurumlarında uzaktan eğitim yöneticisi ve uzmanı, proje yöneticisi, konu alan uzmanı ya da içerik geliştirme uzmanı olarak;
- Bilgi işlem dairelerinde veri tabanı uzmanı, ağ sorumlusu, ya da yazılım geliştirme uzmanı olarak;
- Özel kuruluşlarda grafik ve canlandırma tasarımcısı olarak;

- Kamu ve özel kurumların eğitim bölümlerinde eğitim uzmanı ya da öğretim teknolojü olarak;
- Devlet okullarında, dersanelerde ve halk eğitim merkezlerinde öğretmen olarak;
- Özel ilk ve orta öğretim kurumlarında araştırma-geliştirme uzmanı ya da öğretim teknolojü olarak görev yapabilmektedirler (Gazi, 2015).

2.1.2 Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretim Programı

1998-1999 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırma çalışmasının başlamasıyla birlikte yeni öğretim programı uygulanmaya konmuş ve tüm branşların programlarında birlik ve bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır (Dursun,2013). Böylelikle tüm öğretmen adayları aynı öğretmenlik formasyon derslerini, aynı dönemde, aynı kredi saatte, aynı uygulamalarla birlikte alarak aynı standartta yetiştirilmeye çalışılmıştır (Küçükahmet, 2007). Bu yapılanmayla birlikte tüm bölümlerin öğretim programları özel alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültüre yönelik derslerden oluşmaktadır (YÖK, 1998). BÖTE bölümünde de ilk uygulanan öğretim programı bu dönemde oluşturulmuş ve alınan dersler Tablo 1’deki gibidir.

Tablo 1. BÖTE Öğretim Programında Verilen Dersler

Ders Türleri	Dersler
Kültür Dersleri	○ Matematik I-II
	○ Türkçe I-II
	○ Yabancı Dil I-II
	○ Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II
	○ Fizik I-II
	○ Genel Kimya I-II
	○ Genel Biyoloji
Alan Dersleri	○ Eğitimde Bilgi Teknolojileri I-II
	○ Programlama Dilleri I-II
	○ Bilgisayar Destekli Eğitimin Temelleri
	○ İşletim Sistemleri ve Uygulamaları
	○ İnternet Ortamında Yazarlık Dil Uygulamaları
	○ PC Ortamında Yazarlık Dil Uygulamaları
	○ Bilgisayar Ağları ve İletişim
	○ Eğitimde İnternet Uygulamaları
	○ Eğitsel Yazılım Taslağı Geliştirme ve Değerlendirme
○ Uzaktan Eğitimin Temelleri	

Seçmeli Dersler	<ul style="list-style-type: none"> ○ 5 adet seçmeli ders vardır (Üniversitelere göre farklılık gösterebilmektedir).
Eğitim Bilimleri Dersleri	<ul style="list-style-type: none"> ○ Öğretmenlik Mesleğine Giriş ○ Okul Deneyimi I-II ○ Gelişim ve Öğrenme ○ Öğretimde Planlama ve Değerlendirme ○ Öğretim Teknikleri ve Materyal Geliştirme ○ Sınıf Yönetimi ○ Özel Öğretim Yöntemleri I-II ○ Rehberlik ○ Öğretmenlik Uygulaması.

Tablo 1’de görüldüğü gibi BÖTE bölümünün ilk uygulanan öğretim programında 13 adedi Genel Kültür dersleri, 11 adedi Eğitim Bilimleri dersleri, 14 adedi Alan dersleri, 5 adedi seçmeli dersler olmak üzere toplam 43 tane dersten oluşmaktadır. Programdan da anlaşılacağı gibi ilk uygulanan öğretim programında genel kültür derslerinin sayısı eğitim bilimleri dersinin sayısından fazla olup, alan dersleriyle neredeyse aynı sayıdadır. Buda araştırmacıların dikkatini çekmiş ve bununla ilgili çalışmalar yapma ihtiyacı duymuşlardır.

Dursun ve Çuhadar (2009), yukarıdaki öğretim programında öğrenim gören öğrencilerle yaptığı çalışmada öğretim programının ve ders içeriklerinin güncellenmesi gerektiğini ayrıca bunun yanında alan derslerinin artırılması gerektiğini söylemiştir. Yine aynı şekilde Kıyıcı ve Kabakçı’nın (2006) yaptığı çalışmada bu uygulanan öğretim programından mezun olan öğrencilerin teknik bilgi konusunda eksik olduğunu belirtmiş ve öğretim programının güncellenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Tatlı ve Timuçin’de (2007) yaptığı çalışmada öğrencilerin fen bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji) derslerinde hem zorlandığını hem de bu derslerin kendilerine bir fayda sağlamayacağını düşündüklerini dile getirmişlerdir. Yine bazı araştırmacıların yaptığı çalışmalarda aynı şekilde öğretim programının yetersiz olduğunu ve programın güncelleştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır (Kılınç, 2006; Telli ve Selim, 2009; H. Şahinkayası ve Y. Şahinkayası, 2004; Altun ve Ateş, 2008).

Tüm bu yapılan çalışmalar sonucunda BÖTE öğretim programında değişikliğe gidilmiştir. Kimya, biyoloji gibi bazı dersler kaldırılmış yerine alan dersleriyle birlikte

seçmeli dersler yerleştirilerek öğretim programı zenginleştirilmeye çalışılmıştır (YÖK, 2007). Gidilen değişikliklerle birlikte derslerin yaklaşık %50'si alan bilgisi ve becerileri, %30'u öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %20'si genel kültür derslerinden oluşmaktadır. Altun ve Ateş (2008), yaptıkları çalışmada öğretim programında yapılan bu değişiklikleri kısmen olumlu bulmuş ama yeterli görmemiştir. Fen bilimleri derslerinin azaltılıp genellikle kendilerini yetersiz olarak gördükleri bilgisayar donanımı dersinin konmasını olumlu görürken, bazı alan derslerinin özellikle programlama dilleri ve veri tabanı derslerinin kredilerinin aynı kalmasını doğru bulmadığını belirtmiştir. Günümüzde de hala bu öğretim programı kullanılmaya devam etmektedir.

2.1.2.1 Mevcut Sistemdeki BÖTE Öğretim Programı

Sakarya Üniversitesi dışındaki diğer tüm üniversitelerdeki BÖTE bölümleri 2006 yılında YÖK tarafından güncellenmiş olan öğretim programını kullanmaktadır. Bu öğretim programının ders dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Mevcut Sistemdeki BÖTE Öğretim Programında Verilen Dersler

Ders Türleri	Dersler
Kültür Dersleri	<ul style="list-style-type: none"> ○ Matematik I-II ○ Türkçe I-II ○ Yabancı Dil I-II ○ Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II ○ Fizik I-II ○ Bilim Tarihi ○ Topluma Hizmet Uygulamaları ○ Bilimsel Araştırma Yöntemleri
Alan Dersleri	<ul style="list-style-type: none"> ○ Eğitimde Bilgi Teknolojileri I-II ○ Programlama Dilleri I-II ○ Eğitim ve Teknoloji ○ Bilgisayar Donanımı ○ Öğretim Tasarımı ○ Eğitimde Grafik ve Canlandırma ○ İşletim Sistemleri ve Uygulamaları ○ İnternet Tabanlı Programlama ○ Uzaktan Eğitimin Temelleri ○ Çoklu Ortam Tasarımı ve Üretimi ○ Bilgisayar Ağları ve İletişim ○ Veri Tabanı Yönetim Sistemleri ○ Proje Geliştirme ve Yönetimi – I-II ○ Web Tasarımı
Seçmeli Dersler	<ul style="list-style-type: none"> ○ 4 tane Alan bilgisi üzerine seçmeli ders ○ 2 tane Kültür dersleri üzerine seçmeli ders ○ 2 tane Eğitim Bilimleri üzerine seçmeli ders
Eğitim Bilimleri Dersleri	<ul style="list-style-type: none"> ○ Eğitim Bilimine Giriş, ○ Eğitim Psikolojisi ○ Öğretim İlke ve Yöntemleri

Eğitim Bilimleri Dersleri (Devamı)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ölçme ve Değerlendirme ○ Sınıf Yönetimi ○ Özel Öğretim Yöntemleri I-II ○ Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi ○ Okul Deneyimi ○ Rehberlik ○ Öğretmenlik Uygulaması
---------------------------------------	--

Tablo 2’de görüldüğü gibi güncellenen BÖTE bölümünün öğretim programında 15 adedi Genel Kültür dersleri, 13 adedi Eğitim Bilimleri dersleri, 21 adedi Alan dersleri oluşturmaktadır. Bir önceki öğretim programına göre ders sayısı artırılmış, kimya ve biyoloji gibi alan dışı dersler kaldırılmış, bilgisayar donanım dersi gibi alan dersleri eklenmiş, bölümlerin güncel konular hakkında dersler ekleyebileceği seçmeli ders sayısı artırılmıştır.

2.1.2.2 Yeni Sistemdeki BÖTE Öğretim Programı

Bologna Süreciyle Avrupa Birliği Ülkeleri yükseköğretim kurumlarını yeterlikler çerçevesinde değerlendirmeyi ve Avrupa genelinde ortak bir kalite anlayışı oluşturmayı hedeflemesi itibariyle Sakarya Üniversitesi’nin BÖTE öğretim programı diğer üniversitelerden farklılık göstermektedir. Aralık 2007’de başlayan SAÜ *Eğitim-Öğretim Programlarının Güncellenmesi Projesi* kapsamında eğitim-öğretim süreçlerini, öğretim programlarını sürekli geliştirmeye yönelik bir çerçeve taşıması hedeflenmektedir (SAÜ, 2015c). SAÜ BÖTE uygulanan öğretim programının ders dağılımı Tablo3’te verilmiştir.

Tablo 3. Yeni Sistemdeki BÖTE Öğretim Programında Verilen Dersler

Ders Türleri	Dersler
Kültür Dersleri	<ul style="list-style-type: none"> ○ İngilizce ○ Türk Dili ○ Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ○ Toplum Hizmet Uygulamaları
Alan Dersleri	<ul style="list-style-type: none"> ○ Eğitimde Bilgi Teknolojileri ○ Bilgisayar Programcılığında Matematik ve Mantık ○ Yeni Okur Yazarlıklar ○ İletişim, Bilgisayar Destekli Eğitim ○ Görsel Tasarım ○ Teknoloji ve Bilim Tarihi ○ Eğitimde Materyal Tasarımı ve Kullanımı ○ Algoritma ve Programlamaya Giriş ○ Nesne Tabanlı Programlama, Öğretim Tasarımı ○ Bilgisayar Ağları ve İletişim ○ Eğitimde Grafik ve Canlandırma

Alan Dersleri (Devamı)	<ul style="list-style-type: none"> ○ İşletim Sistemi ve Uygulamaları ○ Araştırma Yöntemleri ○ Uzaktan Eğitim ○ Çoklu Ortam Tasarımı ve Üretimi ○ İnternet Tabanlı Programlama ○ Bilgisayarlı İstatistik
Seçmeli Dersler	○ 8 Seçmeli ders, 3 Üniversite Ortak Ders ()
Eğitim Bilimleri Dersleri	<ul style="list-style-type: none"> ○ Eğitim Bilimine Giriş, ○ Öğretim İlke ve Yöntemleri ○ Eğitim Psikolojisi ○ Ölçme ve Değerlendirme ○ Sınıf Yönetimi ○ Özel Öğretim Yöntemleri ○ Okul Deneyimi ○ Rehberlik ○ Öğretmenlik Uygulaması

Tablo 3'te görüldüğü gibi Sakarya Üniversitesi BÖTE öğretim programında 4 Genel Kültür Dersi, 19 Alan dersi, 9 Eğitim Bilimleri dersi ve 11 tane seçmeli ders olmak üzere toplam 43 tane ders gösterilmektedir. Seçmeli ders listesi oldukça geniş olup EK 3'te gösterilmiştir. Bu program diğer üniversitelerdeki programa göre Genel Kültür derslerinin daha az, seçmeli derslerle birlikte alan derslerinin daha fazla ağırlıklı olduğu ve eğitim derslerinde de gösterilen dersler olarak çok farklılık olmadığı görülmektedir. Ayrıca öğrenci tüm üniversite ortak dersi listesine bakarak üç tane ders seçebilmektedir. Bunlardan birincisi Girişimcilik ve Proje Yönetimi iken diğer ikisini EK 3'te verilen Üniversite Ortak Ders Listesinden seçebilmektedir (SAÜ, 2015b).

SAÜ ve diğer üniversitede uygulanan BÖTE öğretim programlarında gösterilen dersleri karşılaştırdığımızda; kültür derslerinde her iki üniversitede İngilizce, Türkçe, Atatürk İlke ve İnkılapları gibi dersler ortak olarak programda yer alırken, fizik ve matematik gibi derslerin SAÜ BÖTE öğretim programında olmadığı görülmektedir. Yine alan derslerine baktığımızda SAÜ BÖTE öğretim programına iletişim, yeni okuryazarlıklar, bilgisayar destekli eğitim, görsel tasarım, teknoloji ve bilim tarihi, bilgisayarlı istatistik gibi farklı derslerin öğretim programına eklendiği görülmüştür. Ayrıca mevcut sistemi uygulayan BÖTE öğretim programında kültür dersi olarak verilen matematik dersi, yeni SAÜ BÖTE'de alan dersi kategorisi altında bilgisayar programcılığında matematik ve mantık dersi altında alan dersiyle bütünleştirilerek verildiği görülmektedir. Eğitim bilimleri derslerine baktığımızda ise her iki üniversitenin de BÖTE öğretim programlarında genellikle aynı derslerin verildiği ve farklılığın olmadığı görülmektedir.

Her iki üniversitenin de BÖTE öğretim programına baktığımızda en önemli farklılığın seçmeli dersler kısmında olduğu görülmektedir. SAÜ BÖTE öğretim programında sunulan seçmeli ders havuzunun oldukça fazla olduğu dikkat çekmektedir (EK 3). Öğretmen adayları o dönemde açılan seçmeli dersler listesinden istedikleri dersleri seçebilir. Üniversite ortak dersler kısmından da ilgileri dâhilinde iki tane ders seçebilirler.

2.1.3 Öğretmen Yeterlikleri

Genel anlamda yeterlilik, görevini yerine getirme gücü ve o gücü bireyde olmasını sağlayan özel bilgi, ehliyet, yeterlik olarak tanımlanmaktadır (TDK,2015). Yeterlik ise, bir mesleğe ait olan görevlerin üstesinden gelebilmek için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur (Şişman, 2000). Bu tanımdan da hareketle öğretmen yeterliği “*öğretmenlerin mesleğini etkili ve verimli bir şekilde yerine getirmek için gereken bilgi, beceri ve tutumlar*” olarak ifade edilmektedir (MEB,2008). Öğretmenin mesleki açıdan iyi yetişmesi onun sunacağı eğitimin kalitesini artırmada önemli bir yer tuttuğu düşünülür. Nitekim yapılan çalışmalara baktığımız da okul temelli öğrenci başarısını etkileyen en önemli faktörün öğretmen yeterliğiyle ilgili olduğu görülmektedir ve bu yüzden de öğretmen yeterliği önemli politik bir önceliği olan konu haline gelmiştir (Hilton, Flores ve Niklasson, 2013; Lingard, 2005). Öğretim programları da bu yeterliliği belirli amaçlar doğrultusunda belirlemede en uygun araçlar olarak görülür (Beck, Hart ve Kosnik, 2002).

Öğrencinin okuldaki başarısını olum yönde etkilemek öğretmen yeterliğinin ölçümünde kullanılan çok yaygın kabul edilen tanımlamalardan biridir (Goh, 2011). Ancak öğretmen yeterliğiyle ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda bu tanımla ilgili bir standart oluşturmaya çalıştığımızda zorlanırsınız (Berliner,2005). Tanımlamaların çoğunda öğretmenin yaratıcılığı, sahip olduğu alan bilgisi, belirli durumlar karşısındaki göstermiş oldukları eylemler, öğretim yöntemi seçimi gibi durumlar sıralanmıştır (Blenton, Sindelar ve Correa, 2006).

Son zamanlarda yükseköğretim sistemindeki yeterlikleri ortak kılma çabası doğrultusunda ülkemizin de içinde bulunduğu pek çok uluslararası kuruluşların işbirliğiyle 47 üye ülke tarafından oluşturulan ve sürdürülen Bologna süreciyle birlikte eğitimin kalitesi ve niteliğini artırmak ve ortak bir kalite anlayışı oluşturmak için *Öğretmenlerin ve Eğiticilerin Eğitiminin Geliştirilmesi* konusunda çalışmalar

yapılmıştır (Dursun, 2013). Öğretmen yeterlilikleri ve niteliklerini belirlemek adına Avrupa Birliğine dahil ülkeler için Bologna Süreci kapsamında da bazı genel ilkeler geliştirilmiştir. Öğretmenlik mesleğiyle ilgili geliştirilen bu ilkeler şunlardır (Comission of the European Communities, 2007, akt. Şişman, 2009):

- *Üstün Nitelikli Bir Meslek:* Bütün öğretmenlerin yükseköğretim kurumlarında eğitilerek iyi bir konu alan ve pedagoji bilgisine sahip olmaları gerektiği vurgulanmıştır.
- *Yaşam Boyu Öğrenme Anlayışına Sahip İnsanlardan Oluşan Bir Meslek:* Günümüzün değişen şartlarına ayak uydurabilmek için öğretmenlerin mesleki kariyerlerini geliştirebilmesi için desteklenmelidir. Öğretmenler yeni bilgiler öğrenmenin ve bu bilgilerin kullanımının farkında olup uygulayabilmelidir.
- *Mobil Bir Meslek:* Hareketlilik anlamına gelir ve öğretmen eğitimi öğretim programları için önemli bir kavramdır. Öğretmenlerin diğer ülkelerdeki öğretmenlerle birlikte hareket etmesini, çalışmalar yapabilmesini desteklenmesi gerektiğiyle ilgilidir.
- *İşbirliğine Dayalı Bir Meslek:* Öğretmen yetiştiren kurumların okullarla iş birliği yapması gerekmektedir. Eğitimler paydaşlarla iş odaklı olarak gerçekleştirmelidir.

Öğretmenlere kazandırılması gereken yeterliklere göre öğretim programları da güncellenmektedir ve buna bağlı olarak dersler ve bu ders içerikleri belirlenmektedir (Şişman,2009). Ülkemizde bu öğretmen yeterlikleri MEB tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilen bu öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri altı yeterlik ve 31 alt yeterlikten oluşmaktadır (Tablo 4). Alt yeterlikler her biri içinde performans göstergeleri oluşturularak, toplam 233 performans göstergesi tanımlanmıştır (MEB, 2008).

Tablo 4. Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri

A. Kişisel ve meslekî değerler - meslekî gelişim

- A1. Öğrencilere değer verme, anlama ve saygı gösterme
A2. Öğrencilerin, öğrenebileceğine ve başaracağına inanma
A3. Ulusal ve evrensel değerlere önem verme
A4. Öz değerlendirme yapma
A5. Kişisel gelişimi sağlama
-

-
- A6. Meslekî gelişmeleri izleme ve katkı sağlama
A7. Okulun iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlama
A8. Meslekî yasaları izleme, görev ve sorumlulukları yerine getirme
-

B. Öğrenciyi tanıma

- B1. Gelişim özelliklerini tanıma
B2. İlgi ve ihtiyaçları dikkate alma
B3. Öğrenciye değer verme
B4. Öğrenciye rehberlik etme
-

C. Öğretme ve öğrenme süreci

- C1. Dersi plânlama
C2. Materyal hazırlama
C3. ğrenme ortamlarını düzenleme
C4. Ders dışı etkinlikler düzenleme
C5. Bireysel farklılıkları dikkate alarak ğretimi çeşitlendirme
C6. Zaman yönetimi
C7. Davranış yönetimi
-

D. Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme

- D1. lçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirleme
D2. Değişik lçme tekniklerini kullanarak öğrencinin öğrenmelerini lçme
D3. Verileri analiz ederek yorumlama, öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlama
D4. Sonuçlara göre öğretme-öğrenme sürecini gözden geçirme
-

E. Okul, aile ve toplum ilişkileri

- E1. Çevreyi tanıma
E2. Çevre olanaklarından yararlanma
E3. Okulu kültür merkezi durumuna getirme
E4. Aileyi tanıma ve ailelerle ilişkilerde tarafsızlık
E5. Aile katılımı ve işbirliği sağlama
-

F. Program ve içerik bilgisi

- F1. Türk Millî Eğitiminin amaçları ve ilkeleri
F2. Özel alan ğretim programı bilgisi ve uygulama becerisi
F3. Özel alan ğretim programını izleme-değerlendirme ve geliştirme
-

Dünyada ise öğretmenlerden beklenen yeterlikler incelendiğinde Uluslararası Eğitim Teknolojileri Birliği (ISTE) gibi bazı uluslararası ölçütler önem arz etmektedir. Bu bağlamda bu standartlar;

- (i). Öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırmak ve yaratıcılığını teşvik etmek,
- (ii). Dijital çağın öğrenme yaşantılarını ve değerlendirmelerini tasarlamak ve geliştirmek,
- (iii). Dijital çağda çalışma ve öğrenme konusunda model olmak,
- (iv). Dijital vatandaşlığa model olmak ve dijital vatandaşlık konusunda bireyleri teşvik etmek,
- (v). Profesyonel gelişim ve liderlikle meşgul olmak şeklinde kategorilerden oluşmaktadır (ISTE, 2008).

2.1.3.1 Bilişim Teknolojileri Öğretmen Yeterlikleri

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen Bilişim Teknolojileri Öğretmenleri Özel Alan Yeterlikleri altı yeterlik ve 27 alt yeterlikten oluşmaktadır (Tablo 5). Bu 27 Alt yeterliklerin her biri için de performans göstergeleri oluşturularak, toplam 177 performans göstergesi tanımlanmıştır (MEB, 2008).

Tablo 5. Türkiye’de bilişim teknolojileri öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri

---

A-Öğretim sürecini ortamını tasarlama, planlama, düzenleme

1. Öğretime uygun planlama yapabilme
2. Öğretim hedeflerine uygun teknolojik kaynakları seçerek kullanabilme
3. Öğrenenlerin farklı gereksinimlerini karşılayabilecek teknoloji destekli öğrenme ortamları tasarlayarak kullanabilme

---

B-Teknolojik kavramlar ve uygulamalar

1. Bilişim teknolojileriyle ilgili kavramları doğru ve yerinde kullanabilme
  2. Amaca uygun bilgisayar sistemi kurma, bu sistemle uyumlu yazılım ve çevre birimlerini tanımlayarak kullanabilme
  3. Yazılım, donanım ve ağ unsurları için temel bakım ve onarım stratejileri geliştirerek uygulayabilme
  4. Dosyalama ve zaman yönetimi ile ilgili organizasyonlar yapabilme
  5. Belirli amaçlar için hazırlanmış uygulama yazılımlarını kullanabilme
  6. Ağ ve internet uygulamalarını yerinde kullanabilme
-

C-Öğretme-Öğrenme-Program

1. Öğrenenlerin farklı gereksinimlerini karşılayabilecek teknoloji destekli süreçler ve uygulamalar düzenleyebilme
2. Bilişim teknolojilerinden yararlanarak bilgiye ulaşma, veri toplama, analiz etme ve değerlendirebilme
3. Etkili öğretme- öğrenme materyalleri hazırlayabilme
4. Özel gereksinimli ve özel gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme

---

D-Gelişimi İzleme Ve Değerlendirme

1. Yapacağı ölçme değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme
2. Bilişim teknolojileri öğrenmelerini ölçme ve değerlendirme
3. Bilişim teknolojilerinden yararlanarak, öğrenmelerini ölçme ve değerlendirme

---

E-Okul aile toplum ilişkileri, etik ve sosyal konular

1. Bilgisayar ve diğer teknolojileri kullanırken sağlık ve güvenlik ile ilgili gerekli önlemleri alabilme
2. Bilişim teknolojilerinin kullanımında etik kurallara uyabilme
3. Bilişim teknolojilerinin kullanımında yasal kuralları bilme
4. İnternet ve ağ uygulamalarını yerinde, güvenli ve sorumlu kullanabilme
5. Ulusal bayramlarda, anma törenlerinde, belirli günlerin ve haftaların işlenmesinde teknolojinin etkin kullanılmasını sağlayabilme
6. Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve törenlere aktif katılımlarını sağlayabilme
7. Atatürk'ün düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalarına yansıtabilme
8. Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde toplumla iş birliği yapabilme

---

F-Mesleki Gelişim

1. Bilişim teknolojilerinden mesleki gelişim için yararlanabilme
  2. Bilişim teknolojilerini meslektaşlar, uzmanlar, aileler ve öğrenenlerle iletişim amaçlı kullanabilme
  3. Yeni teknolojilerin toplumdaki etkilerini bilme ve bu teknolojilere uyum sağlayabilme
-

Bilişim Teknolojileri öğretmenliğinin yukarıda belirtilen yeterliklerine göre öğretmen adayları özel alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi, genel kültüre yönelik dersler almaktadır. 2006-2007 yılından itibaren uygulanan BÖTE öğretim programındaki derslerin %58,45'ini alan bilgisi dersleri, % 24,65 öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, % 16,90'ını genel kültür dersleri oluşturmaktadır (YÖK, 2007).

2.1.4 Mesleki Kaygı

Yaşamın her evresinde bireyler bazı durumlar karşısında endişe yaşayabilmektedirler. Bu endişe kişilerin herhangi bir nesne ve olaylar karşısında kaygı yaşamalarını sağlayabilir (Akgün ve Özgür, 2014). Kaygı, bireyin kendisini tehdit edecek durumlar karşısında kendisinde oluşan huzursuzluk ve endişe durumu olarak ifade edilmektedir (Scovel, 1978). Başka bir tanımda ise; kaygı durumu, otonom sinir sisteminin uyarılma, endişe, tedirginlik, gerilim gibi bazı faktörler tarafından harekete geçirilmesi sonucu bireyde oluşan geçici duygusal durumdur (Bell, 1997).

Kaygının derecesi karşılaşılan sorunlara göre ve kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Bireyler o sorun karşındaki yaşadığı kaygının azlığı veya çokluğu o işi olumsuz veya olumlu etkileyebilir. Nitekim Cüceloğlu (2004), kaygı ile öğrenme arasındaki ilişkiyi, güdülenme ve başarı arasındaki ilişkiye benzetir. Öğrenilecek konu veya malzeme basitse, yüksek kaygı hemen öğrenilmesine olanak verir. Öğrenilecek konu ve malzeme zorsa, yüksek kaygı derecesi bunun çabuk öğrenilmesini sağlar. Akgün, Gönen ve Aydın (2007)'in yaptıkları çalışmada da kaygı düzeyinin yüksek olması bireyin daha katı, daha basit davranışlara gerilemesine, endişe duymasına ve memnun etmeye aşırı odaklanmasına neden olduğunu, bununla birlikte orta düzeydeki kaygının ise bireyde uyarıcı, koruyucu ve motive edici özelliği olduğunu belirtmektedirler.

Günümüz dünyasında birçok toplumlar bireyler arasında rekabet yoluyla başarıyı elde etme çabası içindedir. Çocukluk çağından itibaren diğer kişilerin saygısını kazanabilmek, seçmiş olunan alanlarda yüksek kalitede bir profesyonel olmak için bu zorlu dünyada sıkı çalışmak zorunda olduğumuzu öğreniriz. Küçüklükten başlayan durum karşısında mesleki saygınlığın başarı, mutluluk ve öz saygının başlıca kaynağı olduğuna inanırız (Kartashova, 2015). Buda özellikle üniversite de okuyan öğrencilerin bu mesleki saygınlığı yakalama konusunda kaygı duymasına sebep olur. Nitekim üniversite öğrencilerinin sıkıntı yaşadıkları sorunları belirlemeye yönelik yapılan çalışmalara baktığımızda da kariyer edinme, mezun olunca ne olacaklarını

bilememe ve mesleki kaygıların en çok problem yaşanan ilk üç alandan biri olduğu görülmektedir (Doğan ve Çoban, 2009; Gizir, 2005; Kaya ve Büyükkasap, 2005).

Üniversitelerin özellikle son sınıfına gelen öğrencilerin iş seçimi, gerçek hayata atılmasıyla ilgili düşünceleri, yaşadığı arkadaşlıklar ve en önemlisi iş bulamama korkusu onlar için kaygı yaratıcı problemler olabilir (Tümerdem, 2007). Yine aynı şekilde üniversiteden mezun olan bireylerin mesleğe başladıktan sonra çalışma alanlarında kaygıya neden olabilecek bir çok problemle karşı karşıya kalabilir (Muschala ve Linden, 2013). Meslek yaşamındaki bu kaygılar geleneksel kaygı bozukluklarına benzer şekilde belirtisi olduğu gibi; panik, sosyal endişe, evham, yetersizlik gibi farklı göstergelerde ortaya çıkarabilir. Kaygının böyle farklı oluşumları farklı meslek alanlarında farklı anlamlara gelebilir. (Muschala ve Linden, 2013).

Eğitim alanında önemli bir yer tutan öğretmenlerin mesleki kaygıları ile ilgili yapılan çalışmalar eğitim fakültelerinde yetiştirilen öğretmen adaylarının daha kaliteli ve nitelikli yetiştirmesini sağlamak için önemli veriler sağlamaktadır. (Cabı ve Yalçınalp, 2013). Daniels, Clifton, Perry, Mandzuk ve Hall' in (2006) öğretmen adaylarının mesleki kaygılarıyla ilgili yaptıkları çalışmada birçok öğretmen adayı eğitim programlarındaki dersler arasındaki en önemli ders olarak staj dersini gördüklerini belirtmişlerdir. Ancak, öğrencilerin hem sınıfta kendilerini denerken hem de sınıfta öğretmenlerle ortak çalışma yapmaya alışık olmadığı için adaylarda stres ve kaygı yaratabilir (Murray-Harvey, Slee, Lawson, Silins, Banfield ve Russell, 2000). Daniels ve diğerleri (2006) bu deneyimlerin öğretmen adaylarının stres ve kaygıyı yenmesi konusunda etkisi ile ilgili araştırmaların farklılık gösterebileceğini, örneğin Morton, Vesco, Williams ve Awander (1997)'e göre, başarılı deneyimlerle öğretmen adayının kaygısını azalttığını bulmuşken, Capel (1997) kaygıda çok az bir azalma bulmuştur. Clifton ve diğerleri (2006) bu kaygı seviyesinin farklılığın eğitim programları arasındaki farklılığın neden olabileceğini belirtmiştir. Brouwer ve Korthagen (2005) ise bu farklılığı bazı öğretmen adaylarının okul ve sınıf deneyimlerini gerçekliğe ayak uydurmada sıkıntı yaşamamış olabileceğini vurgulamıştır. Fakat bunun yanı sıra genelde birçok öğretmen adayı için deneyim gerçek bir *şok etkisi* gibi görünebilir ve bunun da öğrencilerin öğretmenlik mesleği hakkında ön yargılı olmaları ve bilgileri arasında çelişki yaşamamasından kaynaklı olabileceğini belirtmiştir. Öğretmen öğretim programındaki ve özellikle staj zamanındaki uyumsuzluklar ve ön görülmezlikler

öğretmen adaylarında kendilerini kontrolden çıkmış şekilde algılamalarıyla sonuçlanabilir (Daniels, Clifton, Perry, Mandzuk ve Hall, 2006).

Kontrol Teorisine göre, öngörülemeyen durumlarda kontrolün algısını tespit etme başarı ve motivasyon için faydalıdır (Rothbaum, Weisz, & Snyder, 1982). Bu yüzden algılanmış kontrol bireyin kariyerinin kesinliğine ve yeterliliğine fayda sağlayacaktır. Algılanan kontrolün iki bileşeni alanyazında merkezdedir. İlk kontrol boyutu performansı önemli derecede etkileyen öğrencilerin gerekli öz düzenleme yeteneklerine sahip olduklarına inandığı boyut, ikinci boyut ise kendilerini çevrelerine uygun bir psikolojiye uyarlayabildikleri boyuttur (Rothbaum ve diğerleri, 1982). Genellikle ilk kontrol öğrencinin başarısını artırırken, ikinci kontrol başarı çabasının sürdürülmesine yardımcı olur (Daniels ve diğerleri, 2006). Yapılan çalışmalara baktığımızda bu iki kontrolün yüksek derecede olması geçiş periyodu süresince potansiyel negatif düzeyde olan öğrencilere kalkan olur (Hall, Pery, Ruthig, Hladkyj, Chipperfield, 2006). Bu yüzden, birinci ve ikinci kontrolün seviyesinin yüksek olmasını sağlayabilecek hazırlanan öğretmen programlarının düşük kontrol seviyesindeki öğretmen adaylarını koruyacağı iddia edilir (Daniels ve diğerleri, 2006).

Fuller'e göre (1969) öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını ben merkezli kaygılar, görev merkezli kaygılar ve öğrenci merkezli kaygılar olmak üzere üç grupta ele almıştır. Bu kaygı türleri öğretmen adayları arasında farklı seviyede görülebilir ayrıca her öğretmen adayında farklı zamanlarda farklı noktalara yoğunlaşabilir.

Öğrenci-merkezli kaygıların odak noktasını, öğrenciler oluşturur. Bu kaygıyı taşıyan öğretmen adayı, öğrencinin zihinsel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını en iyi nasıl karşılayabileceğini kendisine sorar ve ona göre çözümler arar. Ben-merkezli kaygıların odak noktasını ise, bireyin kendisi oluşturur. Bu kaygıyı taşıyan öğretmen adayı, mesleğinde sürekli başarılı olup olamayacağını kendine sorar ve bu nedenle kendisini stres içinde hissedebilir. Görev-merkezli kaygıların odak noktasını ise, bireyin öğreticilik görevi oluşturur. Bu kaygıyı taşıyan öğretmen adayı, lisans döneminde almış olduğu alan derslerini öğrencilerine öğretirken, uygun öğretim yöntemi, materyal ve araç-gereç seçmede başarılı olup olamayacağını kendine sorar ve bu konuda araştırma yapar (Türkdoğan, 2015).

2.1.5 BÖTE Öğrencilerinin Lisans Döneminde Yaşadıkları Olası Sorunlar

Altun ve Ateş'in (2008) yaptığı çalışmaya göre, lisans döneminde BÖTE öğrencilerinin en fazla karşılaştıkları sorunun başında öğretim programıyla ilgili yaşanan sorunlar gelmektedir. Çalışmada öğretim programında yaşanan sorunlar olarak; alan dışı derslerin fazlalığı, donanım konusundaki derslerin yetersizliği, programlama dilleri ve veri tabanı gibi derslerin verilmesinde tek dönemin yetersizliği, ders içeriklerinin güncel olmaması ve formasyon derslerinin içeriklerinin benzerliği olarak ifade edilmiştir.

Öğretim programına ilaveten alan yazında yapılan çalışmalara baktığımızda BÖTE bölümünde öğrenim gören öğrencilerin lisans döneminde yaşadıkları sorunları; bölümde yüksek akademik unvana sahip öğretim elemanlarının az olması, laboratuvar serbest kullanım azlığı, bina ve sınıfların fiziksel olarak yetersizliği, bilgisayar sayılarının azlığı, bölüm web sitelerinin yetersizliği, danışmanlık hizmetlerinin tam olarak verilememesi, ders içeriklerinin güncel olmaması şeklinde sayabiliriz (Altun ve Ateş, 2008; Dursun ve Çuhadar, 2009; Telli ve Selim,2009; Demirli ve Kerimgil, 2009; Eşel, Kaya,Kurt ve Ünal, 2012).

2.2 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Alanyazın taraması sonucu, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği öğrencilerinin okudukları programa ve mesleklerine olan bakış açıları, öğretmen yeterlikleri, lisans öğretim programları, lisans dönemi yaşadıkları sorunları ve gelecekleri ile ilgili kaygılarına yönelik araştırmalar, araştırma kapsamında incelenen, uygulanan farklı öğretim programının öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesine, direkt ya da dolaylı olarak altyapı oluşturduğu varsayılmıştır.

Özçiftçi ve Çakır'ın (2015) yaptıkları “*Öğretmenlerin Yaşam boyu Öğrenme Eğilimleri ve Eğitim Teknolojisi Standartları Özyeterliklerinin İncelenmesi*” adlı çalışmada sınıf öğretmenliği alanında uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans yapan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini ve eğitim teknolojisi standartları arasında çeşitli değişkenler açısından ilişkisi olup olmadığı incelenmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ile eğitim teknolojileri özyeterlikleri arasındaki ilişki pozitif yönde yüksek düzeyde çıkmıştır. Ayrıca yaşam

boyu öğrenme eğilimlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunurken, eğitim teknolojileri özyeterlilikleri açısından anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Kurtoğlu Erden'in (2014) yaptığı "*Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Lisans Programının Mezun Yeterlilik Algularına Göre Değerlendirilmesi*" adlı çalışmasında BÖTE lisans programının değerlendirilmesi amaçlamıştır. Bu çalışmada 2014 mezunu 461 BÖTE öğrencisine pedagojik yeterlilik algısı ölçeği, teknolojik yeterlilik algısı ölçeği, lisans programına yönelik eleştiri ve önerilerini ortaya çıkarmayı amaçlayan genel görüş anketi uygulanmıştır. Araştırmaya göre pedagojik yeterlilikleri kazandırma düzeyinin, teknolojik yeterlilikleri kazandırma düzeyinden daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Öğretimi planlama ve gerçekleştirme, öğretim yazılımı ve materyal geliştirme, öğretimsel iletişim yeterlikleri, öğretim sürecinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımında güvenlik ve etik, proje planlayabilme ve gerçekleştirilebilme gibi konularda öğrencilerin yeterlilik algıları yüksek düzeyde bulunurken; donanım ve yazılım kurulumu ile ilgili sorun çözme ve görsel yazılım kullanabilme konularındaki yeterlilik algısı orta düzeyde yeterli, sistem yazılımlarını kullanabilme ile ağ ve sistem güvenliği yeterlikleri konularında öğrencilerin yeterliliklerinin az olduğu bulunmuştur. Buna göre araştırmacı BÖTE bölümünde gösterilen lisans programlarının öğrencilerin teknolojik ve teknik yeterliliklerinin geliştirmesine yönelik çalışmalar yapılması gerektiğini ve bunun yanında derslerin içerik olarak güncellenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Meşe, Özer, Dindar ve Odabaşı (2014) yaptıkları "*İlgi ve BÖTE Öğrencilerinin Çalışma Alanlarındaki Önemi*" adlı çalışmada 43 BÖTE bölümü öğretim programı incelenmiş ve öğrencilere ne gibi ilgi alanlarının sunulduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada BÖTE öğretim programlarının zorunlu derslerde öğretmenlik alan bilgisine ağırlık verildiği, seçmeli derslerde ise öğretim tasarımı ve programlama gibi derslere ağırlık verildiği belirtilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin gelecekteki iş fırsatlarına ve ilgi alanlarına yönelik olarak öğretim programlarında değişiklik yapılmasının yararlı olacağını belirtmişlerdir.

Akgün ve Özgür'ün (2014) yaptıkları "*Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Mesleğine İlişkin Tutumları İle Mesleki Kaygılarının İncelenmesi*" adlı çalışmada öğretmen adaylarının meslekleriyle ilgili tutumlarını ve kaygılarını belirlemeye çalışmışlardır. Çalışma grubunu 2013-2014 Trakya Üniversitesi BÖTE bölümünü okuyan 152 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmada öğretmen adaylarının

öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının orta seviyesinin üstünde ve olumlu, mesleki kaygılarının ise orta seviyenin altında bulunmuştur. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumla ile öğretmenlik mesleğine yönelik kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuşken, sınıf, cinsiyet ve ailede öğretmen bulunup bulunmaması gibi değişkenler ile mesleğe yönelik tutumlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Orhan, Kurt, Ozan, Som Vural ve Türkan'ın (2014) yaptıkları “*Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartlarına Genel Bir Bakış*” adlı çalışmada Uluslararası Eğitim Teknolojileri Topluluğu tarafından yayınlanan Ulusal Eğitim Teknolojileri Standartları'nı genel izlenimler sonucunda Türkçe alanyazına kazandırmayı amaçlamışlardır. Çalışmada Ulusal Eğitim Teknolojileri Standartları ailesinin alanları tanımlanmış ve Uluslararası Eğitim Teknolojileri Topluluğu'nun resmi internet sayfasında yayınlanan standart ve yeterlik alanları bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilip Türkçeleştirilmiştir.

Karaca'nın (2013) yaptığı “*BÖTE Bölümü Öğrencilerinin Mesleki Karar Verme Zorluklarının Farklı Değişkenlerce İncelenmesi*” adlı tez çalışmasında BÖTE öğrencilerinin meslek seçimine ilişkin karar vermede yaşadıkları zorlukların hangi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini tespit etmeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda BÖTE öğrencilerinin meslek seçiminde genel kararsızlıklar yaşadıkları saptanmıştır. Ayrıca bunu gidermek için eğitim süresince öğrencilerin mesleki rehberlik ihtiyaç duyduğu belirtilmiştir.

Topu ve Göktaş'ın (2012) yaptıkları “*Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Üstlendikleri Roller ve Onlardan Beklentiler*” adlı çalışmalarında okul yöneticileri ve diğer branş öğretmenlerinin BT öğretmenlerinin görevlerine ilişkin algılarının ortaya çıkarılmasının yanı sıra BT öğretmenlerinden beklenen görevlerle lisans döneminde aldıkları eğitim arasında fark olup olmadığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, BT öğretmenlerine MEB tarafından tanımlanan görev ve sorumluluklarının dışında birçok iş yüklendiğini, teknolojiyle ilgili her şeyden anlayan bir teknik servis, uzman ve memur olarak görüldüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca BT öğretmenlerinin aldığı eğitimle onlardan beklenen sorumluluklar arasında farklılıklar olduğu ifade edilmiştir.

Eren ve Uluuysal'ın (2012) yaptıkları “*BT Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Çözüm Önerileri*” adlı çalışmalarında BT öğretmenlerinin yaşadıkları sorunların tespit etmek ve uygun çözüm önerileri geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre BT öğretmenlerin yaşadıkları mesleki sorunlar özlük hakları, görev tanımı, mesleki gelişim, mesleki doyum, yönetsel destek olmak üzere beş tema altında toplanmıştır. Bu sorunlara yönelik katılımcıların geliştirdikleri çözüm önerileri; BT öğretmenlerinin görevleri hakkında okul müdürlerinin bilinçlendirilmesi, BT formatörü olarak kadro verilmesi, görev tanımlarının ve çalışma saatinin düzenlenmesi şeklindedir. Ayrıca çalışmada BT öğretmenleri Fatih Projesinin mesleki sorunlarını çözüme etkili olacağını düşünmektedirler.

Eşel, Kaya, Kurt ve Ünal'ın (2012) yaptıkları “*Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Birinci Sınıf Öğrencilerinin Bölümlerine İlişkin Görüşleri*” adlı çalışmada BÖTE bölümü birinci sınıf öğrencilerinin bölüme yönelik görüşleri alınarak bir ihtiyaç analizi yapılması amaçlanmıştır. Bu çalışmaya göre öğrenciler BÖTE bölümü müfredatının yeniden düzenlenmesini ve iş olanaklarının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler mezun olunduktan sonra çalışılabilecek iş alanlarının tanıtılması ve BT öğretmenlerinin görev tanımının ne olduğu gibi konularda bilgilendirilmek istemektedirler.

Sanalan ve diğerlerinin (2010) yaptığı “*BÖTE Öğrencilerinin Programa Bakış Açuları: Tercih Öncesi ve Sonrası Durum*” adlı çalışmada BÖTE bölümü öğrencilerinin tercih döneminde ve sonrasındaki programa bakış açılarının değişip değişmediğini belirlemeye ve duruma yönelik çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin tercih sonrasında bölüme bakış açılarında büyük bir farklılık bulunmamıştır ve ayrıca öğrencilerin bölüme yönelik olumlu tutum geliştirdikleri belirlenmiştir. Öte yandan çalışmada öğrencilerin görüşleri doğrultusunda çalışmacılar bazı programla ilgili değişikliklerin yapılmasını, formasyon derslerinin verileceği dönemlerle ilgili düzenlemeler yapılmasını, farklı okullarda staj yapma olanaklarının sağlanmasını ve teknolojik alt yapının yeterliliğini sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Dursun ve Çuhadar'ın (2009) yaptıkları “*Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Düşünceleri*” adlı çalışmalarında bilgisayar öğretmen adaylarının kendi görüşleri doğrultusunda öğretmenlik mesleğine bakış açıları ele alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Anadolu Üniversitesinde öğrenim gören 40

tane dördüncü sınıf BÖTE öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, BÖTE öğretmen adaylarının atandıktan sonra karşılaşılabileceklerini düşündükleri en önemli sorunlardan birinin kendilerinin öğretmen olarak değilde, bir teknik servis elemanı olarak görülmek olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları lisans derslerinin güncel gereksinimler doğrultusunda düzenlenmesi gerektiğini, alan dışı derslerinin kaldırılmasını ve konusunda uzman öğretim elemanları tarafından ders almak istediklerini ifade etmişlerdir.

Numanoğlu ve Bayır'ın (2009) yaptıkları "*Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri*" adlı çalışmalarında dördüncü sınıfta okuyan bilgisayar öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerini kazanma durumlarıyla ilgili görüşlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında 2006-2007 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi BÖTE bölümünün de okuyan tüm son sınıf öğrencilerine, Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu'nun ortaklaşa geliştirdikleri *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri* anketini uygulamışlardır. Araştırma sonucuna göre bilgisayar öğretmen adaylarının öğrenciyi tanıma ana yeterliliği altındaki öğrenciye değer verme alt yeterliliğinin kazanma durumlarını yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Becit, Kurt ve Kabakçı'nın (2009) yaptıkları "*Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Okul Uygulama Derslerinin Yararlarına İlişkin Görüşleri*" adlı çalışmada öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinin yararlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Anadolu Üniversitesinde Okul Deneyimi Dersi alan 11 bilgisayar öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma sonucuna göre bilgisayar öğretmen adaylarının okul deneyim dersi hakkında olumlu düşüncüğü, öğretmenliğe bakış açılarını geliştirdiklerini, lisansta alınan gerek alan derslerinin gerek eğitim derslerinin işe koşulmasının kendi gelişimlerine katkıda bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları okul uygulama süresinin uzatılmasını ve mikro öğretim gibi tekniklerin daha çok kullanılması konusunda da öneride bulunmuşlardır.

Demirli ve Kerimgil'in (2009) yaptıkları "*BÖTE Öğretmen Adaylarının Mesleklerine Yönelik Görüşleri*" adlı çalışmanın amacı BÖTE öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik görüşlerinin alınmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu Fırat Üniversitesinde öğrenim gören ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıftan seçilen 15 tane öğrenci oluşturmuştur. Çalışmanın sonuçlarına göre öğrenciler öğretmen olarak atandıktan sonra

alan ve eğitim derslerinde gerekli yeterliliğe sahip olunması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun içinde lisans öğretim programının esnek ve güncellenebilir olmasını ayrıca alan derslerine daha fazla ağırlık verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Meslek yaşamlarında karşılaşılabilecekleri en büyük sorun olarak da yüksek beklenti ve tanımlanmamış görevler olarak belirtmişlerdir.

Çoklar ve Odabaşı'nın (2009) yaptıkları "*Eğitim Teknolojisi Standartları Açısından Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Özyeterliklerinin Belirlenmesi*" adlı çalışmada öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme hizmetlerinde teknoloji kullanım özyeterliklerini NETS-T standartları açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme hizmetlerinde kendilerini eğitim teknolojisi standartları açısından iyi düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Özyeterlikler konusunda cinsiyet önemli bir değişikliğe sebep olmadığı bulunmuştur. Ayrıca üniversite ve bölüme göre sahip olunan ölçme-değerlendirme özyeterliklerinin farklılaştığı belirtilmiştir.

Çoklar'ın (2008) yaptığı "*Öğretmen Adaylarının Eğitim Teknolojisi Standartları ile İlgili Özyeterliklerinin Belirlenmesi*" adlı çalışmada eğitim fakültelerinde verilen eğitim teknolojisi ile ilgili eğitimin öğrenci görüşleri doğrultusunda ilgili standartlar açısından değerlendirilmesi, cinsiyet ve öğrenim görülen bölüm açısından sahip olunan özyeterliklerin değişip değişmediğini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın sonucuna göre eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının eğitim teknolojisi standartları açısından yüksek düzeyde öz yeterliğe sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının cinsiyet açısından eğitim teknolojisi standartları özyeterliklerinin değişmediği, öğrenim görülen bölüme göre ise farklılık gösterdiği belirtilmiştir.

Çoklar ve Şahin'in (2008) yaptıkları "*BÖTE Bölümü Öğrencilerinin Bilgisayar Donanımı Dersine İlişkin Değerlendirmeleri*" adlı çalışmada 2007-2008 yılında ilk kez verilen bilgisayar donanımı dersinin öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin donanım dersini aldıktan sonra kendilerini bu konuda ne kadar yeterli gördüklerini, dersin işlenişi konusunda ne gibi değişiklikler istedikleri de saptanmak istenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Anadolu Üniversitesinde öğrenim gören 55 tane ikinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, öğrenciler donanım dersinin gösterilmesini gerekli

gördüklerini belirtmişler ve dersin kapsamını yeterli görmüşlerdir. Ayrıca donanım dersinin sonunda edindikleri bilginde yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Altun ve Ateş'in (2008) BÖTE bölümü öğrencilerinin lisans dönemi yaşadıkları sorunları ve geleceğe yönelik mesleki kaygılarını belirlemek amacıyla çalışma yapmışlardır. Çalışma grubunu 22 BÖTE bölümünden toplam 373 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucuna göre lisans döneminde yaşanan en büyük problem olarak öğretim programı görülmüştür. Bu sorunun nedeni olarak da alan dışı derslerin fazlalığı, seçmeli derslerin zorunlu olması gibi durumlar gösterilmiştir. Geleceğe yönelik kaygılarda ise öğretmen maaşının ve ders ücretlerinin yetersizliği, dersin seçmeli olması, dersin notunun olmaması ve bilgisayar dersinin oyun aracı olarak görülmesi gibi kaygılar yaşanmaktadır.

Kıyıcı ve Kabakçı'nın (2006) yaptığı "*BÖTE Bölümü Mezunu Bilgisayar Öğretmenlerinin İlk Çalışma Yıllarında Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesi*" adlı çalışmada BÖTE mezunu bilgisayar öğretmenlerinin ilk çalışma yıllarında karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre bilgisayar öğretmenlerinin yönetim boyutu, görev tanımı, teknik bilgi eksikliği, sınıf yönetimi ve şehre uyum sağlama gibi konularda sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin özellikle teknik konularda eksiklik yaşadıklarını ve bunu gidermek için öğretim programına güncellenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Deryakulu ve Olkun'un (2006) yaptıkları "*Bilgisayar Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları: Çevrimiçi Tartışma Forumu Mesajlarına Dayalı Bir Çözümleme*" adlı çalışmada bilgisayar öğretmenlerinin eğitim politikaları, yetersiz öğretmen atama politikaları, teknik desteğin ve alt yapının eksikliğinden dolayı meslek yaşantılarında problemlerle yüz yüze kaldıkları belirlenmiştir. Araştırmacılar bu problemlerin sıklığı ve çeşitliliği itibarıyla kapsamlı bir teknolojik plana ihtiyacımız olduğunu düşünmektedir ve bu teknolojik planın ilk adımı için bilgisayar öğretmenlerinin yaşadıkları bu sorunları önemli bir veri sağlayabileceğini düşünmektedirler. Ayrıca karar vericiler ve eğitimci yöneticiler tarafından bilgisayar aracılığıyla iletişimden faydalanabilir. Çünkü öğretmenler bilgisayarlı iletişimlerde özellikle forumlar da daha açık ve dürüst olabilir. Bu yüzden de bilgisayar öğretmenleri arasında çevrimiçi sosyal ortamlarda etkileşim oldukça yansıtıcı sonuçlar doğurabilir.

2.3 ALANYAZIN TARAMA SONUCU

BÖTE bölümüyle ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda, genellikle öğrencilerin bölüm ile ilgili algıları, düşünceleri, lisans dönemi ve sonrası yaşadıkları sorunları, meslek hayatıyla ilgili yaşadıkları kaygıları ve sorunları, bölümün mezunlara sağladığı iş olanakları gibi birçok sayıda çalışma yapıldığını görmekteyiz. Ancak BÖTE bölümünün doğrudan lisans öğretim programına yönelik yapılan çalışmalara baktığımızda oldukça sınırlı olduğu görülmektedir.

BÖTE bölümünün lisans döneminde yaşadığı sorunlar ilgili yapılan çalışmaların bulgularına baktığımız zaman BÖTE bölümü öğrencilerin genellikle öğretim programlarının esnek ve güncellenebilir olmasını, alan derslerinin artırılmasını, bölümdeki teknik eksikliklerin giderilmesini ve uzman öğretim elemanı eksikliklerinin tamamlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öte yandan atanan bilgisayar öğretmenleri üzerine yapılan çalışmalara baktığımızda, bilgisayar öğretmenlerinin belirli bir görev tanımının olmaması, okuldaki teknik eksiklikler, maaşın yetersizliği, dersin seçmeli olması ve ders saatinin az olması gibi konularda sıkıntı yaşadıkları belirtilmiştir.

Bazı araştırmalarda ise BÖTE öğrencilerine pedagojik yeterlilik kazandırma düzeyinin teknolojik yeterlilik kazandırma düzeyinden daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Yine benzer şekilde başka bir çalışmada lisans döneminde gösterilen okul deneyimi dersinin öğrencilerin öz yeterlilik inancını geliştirdiği ve öğretmenlik mesleği için deneyim kazandırdığı belirtilmiştir. Başka bir çalışmada ise BÖTE öğrencilerinin bölümden mezun oldukları zaman ne yapacakları konusunda bir karmaşa yaşadıkları ve çalışılabilecek iş alanları konusunda mesleki rehberlik yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Benzer şekilde yapılan bir başka çalışmada BÖTE öğrencilerinin öğretmenlik dışında başka mesleklere de yönelmek istedikleri belirtilmiştir. Bu doğrultuda BÖTE öğretim programının yeniden incelenmesi bir gereksinim olarak belirtilebilir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve analizi ile geçerlik güvenirlik önlemleri, araştırmacının rolü ve etik üzerinde durulmuştur.

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada genel tarama modellerinden kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Kesitsel tarama modeli değişkenlerin anlık ve bir kez ölçüldüğü bir model olarak tanımlanabilir (Fraenkel ve Wallen, 2006).Araştırmada nicel verilerin yanı sıra öğrencilerin görüşleri ankette yer alan açık uçlu sorular yoluyla nitel olarak toplanmıştır. Burada toplanan nicel veriler arasında karşılaştırma yapılarak araştırma problemlerini yanıtlanmaya çalışılmıştır. Ancak nitel veriler arasında bir karşılaştırma yapmak amaçlanmamış, yalnızca nicel verileri daha detaylı bir şekilde açıklamak için nitel verilerin detaylı bir şekilde betimlenmesi sağlanmıştır.

3.2 ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmada çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden probleme yönelik belirli özelliklere sahip kişi, olay, nesne ya da durumlardan oluşan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011).

Amaçlı örneklemede evrenin kapsadığı her üye eşit seçilme şansına sahip olmamakla birlikte, çalışma grubunun evreni temsil etmesi beklenir. Bunun için de belli kriterlere sahip üyeler çalışma grubuna dahil edilir (Fraenkel, Wallen ve Huyn, 2011:100). Bu araştırmada ise çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin yurt içinde BÖTE öğretim programı açısından mevcut ve var olanın dışında yeni bir program izleyen bir üniversitenin öğretim programında öğrenim görmekte olması ölçüt olarak kullanılmıştır. Bu ölçüt çerçevesinde BÖTE öğretim programı için var olanın dışında

yeni bir öğretim programı uygulayan tek üniversite Sakarya Üniversitesi'ndedir. Bu aşamanın belirlenmesinden sonra ise Sakarya Üniversitesi'ndeki öğrenci profiline eş değer olabilecek bir başka üniversitenin seçilmesi için son seneye göre Üniversiteye giriş puanları ve bulunduğu coğrafi konuma göre yaşam standartlarındaki benzerlikler dikkate alınmıştır. Bu şekilde çalışma grubu 2014-2015 eğitim-öğretim yılında BÖTE programında yeni bir sistem benimsemiş olan Sakarya Üniversitesi birinci sınıf haricinde 198 BÖTE öğrencisi ile mevcut sistemdeki öğretim programını izleyen bir devlet üniversitesinin birinci sınıf haricinde öğrenim gören 116 BÖTE öğrencisinden oluşmaktadır. Bu durumda araştırmaya ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta okuyan toplam 314 BÖTE öğrencisi katılmıştır.

3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada Altun ve Ateş'in (2008) BÖTE öğrencilerinin sorunları ve geleceğe yönelik kaygıları anketi ve açık uçlu sorular veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. BÖTE alanından üç uzmanın görüşleri üzerine hazırlanan anket 6 maddelik kişisel bilgiler, 32 maddelik lisans döneminde yaşanan sorunlar ve 34 maddelik geleceğe yönelik kaygılar olmak üzere üç bölümden ve toplam 72 ifadeden oluşmaktadır. Bu bağlamda kullanılan anket ile araştırmanın nicel verileri toplanırken, nitel boyut için orjinal ankette yer almayan dördüncü bir bölüm ile yine BÖTE alanından üç uzmanın görüşü alınarak iki açık uçlu soru ankete eklenmiştir. Ancak BÖTE programında yeni bir sistem uygulayan Sakarya Üniversitesi'ndeki öğrencilere anket uygulanırken, bu iki açık uçlu soruya bir soru daha eklenmiş ve öğrencilerden üç açık uçlu soruyu yanıtlamaları istenmiştir. Bu üçüncü sorunun diğer BÖTE programındaki öğrencilere yöneltilmemesinin nedeni ise, bu soruda var olanın dışında yeni bir sistem uygulanan Sakarya Üniversitesi BÖTE programına yönelik öğrenci görüşlerinin alınmasıdır.

Anketin görünüş ve kapsam geçerliliği için BÖTE bölümünde çalışan iki öğretim elemanı ile Eğitim Programları ve Öğretimi doktora programında öğrenim görmekte olan iki öğretim elemanının görüşleri alınmıştır. Ayrıca anketteki ifadelerin anlaşılır olup olmadığı konusunda Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 10 dördüncü sınıf öğrencisinin anketi okumaları istenmiştir. Güvenirlilik testi yapılmadan önce veriler analize hazırlanmıştır. Öncelikle kayıp veriler için ortalamayı değiştirmeyecek şekilde, madde puan ortalaması atanmış ve veri seti düzenlenmiştir. Kayıp veri analizinden sonra düzenlenmiş veri seti üzerinde güvenirlilik analizi yapılmıştır. Buna

göre Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı anketin lisansta karşılaşılan olası sorunları ölçen ikinci bölümündeki 32 madde için 0.930; anketin geleceğe yönelik kaygıyı ölçen üçüncü bölümündeki 34 madde için 0.937 olarak hesaplanırken, ankete yönelik toplam 66 madde üzerinden hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı ise 0.95 olarak bulunmuştur. Bu değerlere göre anketin yüksek güvenilirlikte olduğu söylenebilir.

3.4 VERİLERİN TOPLANMASI

Veri toplama süreci 2014-2015 eğitim-öğretim yılında araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiş, çalışma grubu yaklaşık 20 dakikada dört bölümden oluşan anketi yanıtlamıştır. Çalışma grubundan anketin ikinci ve üçüncü bölümünde yer alan ifadeleri 0-5 arası derecelendirme puanlarından birini, kendilerine en uygun şekilde karar vererek yanıtlamaları istenmiştir. Bu şekilde çalışma grubunun lisans döneminde karşılaştıkları olası sorunların dağılımı üniversiteye göre farklılık göstermekte midir? birinci alt problemini açıklayabilmek için anketin ikinci bölümündeki maddeler; Çalışma grubunun geleceğe yönelik duydukları olası mesleki kaygıların dağılımı üniversiteye göre farklılık göstermekte midir? ikinci alt problemini açıklayabilmek için anketin üçüncü bölümündeki maddeler ve son olarak çalışma grubunun BÖTE öğretim programına yönelik görüşleri nelerdir? üçüncü alt problemini açıklayabilmek için de anketin dördüncü bölümde yer alan açık uçlu sorular kullanılmıştır.

3.5. VERİ ANALİZİ

Araştırmada anket yoluyla toplanan nicel verilerin çözümlenmesi için SPSS (Sosyal bilimler için istatistik paket) 17 istatistik programı kullanılmıştır. İlk olarak çalışma grubunun üniversite ve sınıfa göre cinsiyet özelliklerini belirtmek için betimsel analiz kullanılarak çapraz tablo analizi yapılmıştır. Birinci ve ikinci alt problemlere yönelik anlamlı farklılıkların bulunup bulunmadığını araştırmak için iki bağımsız grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılan bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır.

Ankette yer alan açık uçlu sorular aracılığıyla toplanan nitel verilerin çözümlenmesi için betimsel analiz gerçekleştirilmiştir. Betimsel analizde nitel verilerde kullanılacak temalar önceden belirlenmiştir. Bu temalara göre elde edilen bulgular düzenlenir, neden sonuç ilişkileri değerlendirilir ve sonunda özetlenerek yorumlanır (Yıldırım ve

Şimşek, 2008). Bu çerçevede alt problemleri yanıt olabilecek öğrenci görüşleri için üç tema belirlenmiştir:

- (i). Öğretim programındaki ve uygulamasındaki olası sorunlar
- (ii). Geleceğe yönelik mesleki kaygılar
- (iii). Öğretim programındaki değişiklik

Bu temalar altındaki kodlamalar iki farklı üniversiteden toplanan nitel veri setinde ayrı ayrı düzenlenmiştir. Ancak burada üçüncü tema mevcut öğretim programındaki BÖTE öğrencilerinden farklı olarak, yalnızca SAÜ BÖTE öğrencilerinin yanıtladığı sorudan toplanan verilerin analizinde kullanılmıştır. Buna göre SAÜ BÖTE nitel veri seti üç temaya göre kodlanırken, diğer üniversitedeki veriler ilk iki temaya göre kodlanmıştır.

Nitel veriler bu temalara göre analiz edilmeden önce ankette yazılı olarak bulunan nitel veriler araştırmacı tarafından dijital ortamda yazılı halde kayıt altına alınmış ve çalışma grubundaki Sakarya Üniversitesi öğrencilerine ait alıntılar SAÜ1, SAÜ2; diğer üniversitedeki öğrencilere ait alıntılar ise DÜ1, DÜ2 şeklinde kodlanmıştır. Araştırmada toplam 42 sayfadan oluşan nitel veri seti iki kez kesintisiz ve iki kez aralıklı olarak okunduktan sonra kodlara ayrılmıştır. Bu kodlar temalara göre gruplara ayrılmış ve verilerin sunumunda kullanılacak alıntılar düzenlenmiştir. Bu süreç yaklaşık 25 günde araştırmacı tarafından iki kez tekrar edilmiştir.

3.6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMALARI

Araştırmada geçerlik ve güvenirliği sağlamak için yapılması gerekenler üzerine alanyazın incelenmiş ve araştırma kapsamında belli önlemler alınmıştır. Veri toplarken kullanılan araç ya da yöntemin o veriyi gerçekten ölçüp ölçmediğini anlamaya yönelik yapılan (Yurdakul, 2004) iç geçerliği sağlamak için bu araştırmada;

- (i). Ham veri ve dijital kayıtlar gerektiğinde delil olarak kullanılmak üzere korunarak saklanmaktadır.
- (ii). Açık uçlu sorulardan alınan yanıtların transkript edilmesi esnasında araştırmacı çeşitliliğine başvurulmuştur. Transkript edilme süreci üniversitede çalışan ve nitel araştırma üzerine deneyim sahibi bir kişinin desteği ile gerçekleştirilmiş ve dijital yazının anketteki ile aynı olup olmadığı bu şekilde hem araştırmacı hem de bağımsız araştırmacı tarafından kontrol edilmiştir.

- (iii). Araştırma deseni, desen çerçevesinde kullanılacak veri toplama yöntemi, veri analizi, geçerlik güvenirlik önlemleri ve araştırma rolü üzerine ilgili alanyazın süreç boyunca okunmuş ve araştırmanın tüm aşamasında rehber olarak kullanılmıştır.
- (iv). Araştırma bulgularının ham veri ile tutarlı olmasına dikkat edilmiş ve bulguların sunulmasında doğrudan alıntılar kullanılarak inanılırlığın artırılması sağlanmıştır.

Araştırmada ulaşılan sonuçların benzer grup ya da ortamlara aktarılabilirliğine yönelik yapılan dış geçerliği sağlamak için bu araştırmada;

- (i). Çalışma gurubu özellikleri ve seçimine yönelik gerekçelendirme nedenleri, veri toplama araçları, araştırmanın sınırlılıkları, veri analizi, yorumlama ve raporlama süreci aynı işlemleri izleyip araştırmayı tekrar etmek isteyen araştırmacılar düşünülerek detaylı bir şekilde tasvir edilmiştir.
- (ii). Araştırma genelleme kaygısı gütmeyip, yalnızca benzer durumlara genelleme yapılabileceği temeline dayandırılmıştır.

Benzer işlemler kullanılarak, benzer sonuçlara ulaşıp çalışmanın tekrar edilebileceğinin gösterilmesi anlamında bu araştırmanın iç güvenirliğini sağlamak için;

- (i). Araştırmada konu alanında uzman kişilerden gerektiği yerlerde destek alınmış ve bu uzmanların özellikleri betimlenmiştir. Araştırmacının konumu ise ayrı bir başlık altında incelenmiştir.
- (ii). Anketten toplanan veriler üzerinde veri kaybını önlemek için kayıp veri analizi yapılmıştır.
- (iii). Araştırmanın her aşaması benzer çalışmalar yürütmek isteyen diğer araştırmacılar için ayrıntılı bir şekilde aktarılmaya çalışılmıştır.

Başka araştırmacıların aynı veriyi kullanarak, aynı sonuçlara ulaşım ulaşmayacağına gösterilmesi (Yıldırım ve Şimşek, 2008) anlamında bu araştırmanın dış güvenirliğini sağlamak için;

- (i). Ham veri üzerinde yapılan bu işlemlerin aynısı dışarıdan bir araştırmacı tarafından da tekrar edilerek, benzer sonuçlara ulaşıp ulaşılmadığı teyit edilmiştir.
- (ii). Bulgular, alanyazında yer alan benzer araştırma bulgularıyla desteklenerek teyit edilmeye çalışılmıştır.

3.7 ARAŞTIRMACI ROLÜ VE ETİK

Araştırmacı lisans ve yüksek lisansı boyunca mevcut BÖTE öğretim programında öğrenim görmüş ve bu araştırmanın yapılmasının bir ihtiyaç olduğu konusunda meslektaşları ve danışmanı ile uzun tartışmalar gerçekleŐtirmiŐtir. Yüksek lisans tezi kapsamında yaptığı bu araştırma konusuna Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, BÖTE tezli yüksek lisans programındayken de karŐılaŐmış ve burada konu üzerine atılan ilk adım olarak öğretim programının farklılığına dikkat kesmiŐtir. Konu kapsamında mevcut BÖTE programlarıyla, Sakarya Üniversite'sinde uygulanan yeni sistemin karşılaştırmalı bir çalışmasını yapmanın gerekli olduğunu düşünmüş ve bu konuda detaylı bir anlatım için daha önce deneyimlediği nicel araştırma üzerine yoğunlaŐmıştır.

Araştırmacı süreçte karŐılaŐabileceđi geçerlik ve güvenilirlik sorunları ile etik kurallar üzerine okumalar gerçekleŐtirip, önlemler almaya çalışmıştır. İzlenen tüm adımları detaylı ve tarafsız bir şekilde aktarmaya özen göstermiştir. Araştırma sürecinde yeterli olmadığı tüm adımlarda uzman görüşlerine başvurarak destek almıştır. Araştırmacı toplanan verilerin ham hallerini ve dijital kayıtlarını koruma altına almış, gerektiğinde hem anketlerin hem de dijital verinin tekrar kontrol edilebilmesi için tüm katılımcıları kodlanmış halde verileri raporlamış ve muhafaza etmiştir. Bu şekilde etik olarak yaşanabilecek sıkıntıların önüne geçmeye çalışmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde nicel ve nitel veri setinden elde edilen bulgular alt problemlere göre ayrı ayrı sunulmuştur. Bu bağlamda ilk iki alt problemde nicel verilerden elde edilen bulguları verilirken, üçüncü alt problemde nitel verilerden elde edilen bulgular yer almaktadır. Alt problemlere yönelik bulgular incelenmeden önce çalışma grubunun üniversite ve sınıfa göre cinsiyet özelliklerini belirtmek için SPSS’de betimsel analiz kullanılarak yapılan çapraz tablo analizi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Çalışma Grubunun Özellikleri

		Kadın	Erkek	Yüzde	Toplam
Üniversite	SAÜ BÖTE	96	102	%63	198
	DÜ BÖTE	55	61	%36.9	116
Sınıf	İkinci sınıf	30	34	%20.3	64
	Üçüncü sınıf	32	39	%22.6	71
	Dördüncü sınıf	89	90	%57	179
Yüzde		% 48.1	% 51.9		
Toplam		151	163		314

4.1 BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Birinci alt problemde çalışma grubunun lisans döneminde karşılaştıkları olası sorunların dağılımının üniversiteye göre farklılık gösterip göstermediği anketin ikinci bölümünde yer alan maddelerden alınan toplam puanlar kullanılmıştır. Bu toplam puanlar üzerinden yapılan bağımsız örneklem t-testi analiz sonucu Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Üniversiteye Göre Lisans Döneminde Karşılaşılan Olası Sorunların Ortalamaları İçin Yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Üniversite	n	ort.	ss	sd	t	p
SAÜ BÖTE	198	92.8	26.4	312	-6.66	.000
DÜ BÖTE	116	112.5	22.9			

Tablo 7’de görüldüğü gibi üniversiteye göre çalışma grubunun lisans döneminde karşılaştıkları olası sorunların dağılımı istatistiksel açıdan birbirinden farklıdır ($t = -6.66$; $p = .000$). Buna göre ortalama puanlarından anlaşılacağı gibi mevcut sistemdeki öğretim programını takip eden diğer üniversitedeki BÖTE öğrencilerinin lisans döneminde karşılaştıkları olası sorunların SAÜ BÖTE’den daha fazla olduğu söylenebilir.

4.2 İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

İkinci alt problemde çalışma grubunun geleceğe yönelik mesleki kaygılarının dağılımının üniversiteye göre farklılık gösterip göstermediği araştırmak için anketin üçüncü bölümünde yer alan maddelerden alınan toplam puanlar kullanılmıştır. Bu toplam puanlar üzerinden yapılan bağımsız örneklem t-testi analiz sonucu ise Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Üniversiteye Göre Geleceğe Yönelik Mesleki Kaygı Ortalamaları İçin Yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Üniversite	n	ort.	ss	sd	t	p
SAÜ BÖTE	198	89.5	31.6	312	-4.89	.000
DÜ BÖTE	116	107.7	30.5			

Tablo 8’de görüldüğü gibi üniversiteye göre çalışma grubunun geleceğe yönelik mesleki kaygı ortalamaları istatistiksel açıdan birbirinden farklıdır ($t = -4.89$; $p = .000$). Buna göre ortalama puanlarında anlaşılacağı gibi DÜ BÖTE öğrencilerinin geleceğe yönelik mesleki kaygılarının SAÜ BÖTE’den daha fazla olduğu söylenebilir.

4.3 ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Açık uçlu sorular aracılığıyla toplanan nitel verilerin betimsel analizi için aşağıdaki temalar belirlenmiştir:

- (i). Öğretim programındaki ve uygulamasındaki olası sorunlar
- (ii). Geleceğe yönelik mesleki kaygılar

Bu temalar altındaki kodlamalar iki farklı üniversiteden toplanan nitel veri setinde ayrı ayrı düzenlenmiştir. Ancak burada unutulmaması gereken bir nokta DÜ BÖTE öğrencilerinden farklı olarak SAÜ BÖTE öğrencilerinin yanıtladığı ekstra bir soru vardı. Bu sorunun analizi için SAÜ BÖTE nitel veri setinde üçüncü bir tema daha belirlenmiştir: *Öğretim programındaki değişiklik*. Buna göre SAÜ BÖTE’ye ait 198 anketteki açık uçlu sorulara 172 kişi yanıt vermiş ve toplanan nitel veri seti üç tema altında kodlanmıştır. DÜBÖTE’ye ait 116 anketteki açık uçlu sorulara ise 95 kişi yanıt vermiş ve bu şekilde toplanan nitel veri seti iki tema altında kodlara ayrılmıştır. İlk olarak her iki üniversitede de kullanılan ilk iki temaya ait kodlar özetlenmiş, devamında SAÜ BÖTE’nin üçüncü temasına ait kodlar belirtilmiştir.

4.3.1 Öğretim Programındaki ve Uygulamasındaki Olası Sorunlar

Öğretim programındaki ve uygulamasındaki olası sorunlar birinci temasına ait bulgular Tablo 9’da özetlenmiştir.

Tablo 9. Öğretim Programındaki ve Uygulamasındaki Olası Sorunlara Ait Kodlar ve Frekansları

Kodlar	SAÜ BÖTE		DÜ BÖTE	
	F	%	F	%
tek düze öğretim yöntem-teknîği kullanımı	47	23.7	19	16.3
dengesiz ders dağılımı	42	21.2	32	27.5
içeriğin temel düzeyde kalması	33	16.6	18	15.5
fiziksel-teknolojik alt yapı eksikliği	30	15.5	8	6.8
öğretim elemanı yetersizliği	27	13.6	22	18.9
ders içeriklerinin güncelliğini koruyamama	18	9	6	5.1
öğrenci iş yükü	15	7.5	6	5.1
verimsiz staj uygulamaları	8	4	3	2.5
seçmeli derslerin zorunlu olması	3	1	11	9.4
alan ders süresinin azlığı	3	1	6	5.1
niteliksiz öğrenci	-	-	2	1

Tablo 9’da görüldüğü gibi SAÜ BÖTE öğrencilerinden toplanan verilerden ikinci temaya ait 10 koda erişilirken; DÜ BÖTE öğrencilerinden toplanan verilerden ise 11 koda ulaşılmıştır. Buna göre SAÜ BÖTE öğrencilerinin 47’si ve DÜ BÖTE öğrencilerinin 19’u özellikle alan derslerinde ezbere dayalı, yüzeysel, öğretmen merkezli bir öğretim izlenmesi, uygulamaya dönük derslerin çoğunlukla teorik kalması gibi nedenlerle derslerde izlenen öğretim yöntem ve teknik konusunda sıkıntılar olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin *tek düze öğretim yöntem ve tekniği kullanımı* üzerine ifadelerin bazıları aşağıdaki gibidir:

Sorun öğretim programında değil, sorun o programın işlenişinde [SAÜ187].

Alan dersleri verilirken verilen bilgilerin yeterli olmadığını düşünüyorum, özellikle programlama derslerinde mantığı vermek yerine ezber üzerinden işleniyor. Anlamakta sıkıntı çektığımız için değişmesini isterim [SAÜ123].

Bölüm dersleriyle ilgili değişiklik yapılmalı. Tamamen ezbere dayalı bir öğretim programımız var [SAÜ183].

Öğretim programlarımız görünürde öğrenci merkezli ama uygulamada öğretmenler esaslı görüşle devam ediyorlar. Eğitim bilimleri dersi yüzeysel geçirildiğini düşünüyorum. Hocalarımız slayt hazırlatıp, anlattırıp dersi bitiriyorlar. Bu da bizler için verimsiz oluyor [SAÜ158].

Uygulama derslerini daha aktif ve kapsamlı işleyebiliriz. Teorik olarak işlenmeyecek birçok dersimiz var. Sadece öğretmen merkezli bir program olmasını istemiyorum [SAÜ181].

Uygulama odaklı derslerin sözel olarak işlenmesi yerine uygulamalı olarak işlenmesi gerekir [SAÜ31].

Bölüm derslerinde daha ayrıntı ve bize bir şeyler katacak bilgiler olmalı. İTB, Flash, Animasyon, Photoshop gibi dersler üstün körü değil, anlaşılır anlatılmalı [SAÜ168].

Alan dersiyle ilgili derslerin uygulama olması gerekir, sözel olarak anlatılmamalı. Derslerin işlenişi derse uygun değildir, uygulama eksikliği vardır [DÜ234].

Öğretmenlik alan derslerinin teorik olarak işlenmesi yerine günlük hayatla ilişkilendirilerek işlenmesi daha faydalı olacaktır [DÜ244].

Genel olarak sınıfın gruplara ayrılıp, slaytlardan ders işlenmesi, grupların slayttan sadece okuyup geçmesi hem dersi sıkıcı hem de öğrenme oranını düşürüyor. Ders kalitesinin artması için farklı materyaller kullanmak [DÜ262].

Bölüm derslerinin daha çok uygulama ağırlıklı olmasını isterdim [DÜ304].

Veritabanı, programlama gibi derslerin içeriğini ezberliyoruz, mantığını anlamıyoruz. Alanda kendimi yetersiz hissediyorum [DÜ285].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 42'si alan derslerinde yetersiz olduklarının düşünülmesi nedeniyle eğitim derslerinin azaltılıp alan derslerin yoğunlaştırılmasını isterken; DÜBÖTE öğrencilerinin 32'si ise alan dışı derslerin azaltılmasını, alan derslerinin ise artırılmasını istediklerini belirtmiş ve bu nedenlerle iki tarafta ders dağılımında sıkıntılar olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin *dengeless ders dağılımı* üzerine ifadelerin bazıları aşağıdaki gibidir:

Programlama ve teknik derslerin artmasını isterdim. Öğretmen adayları olarak yeterli bilgimiz olduğunu düşünmüyorum [SAÜ155].

Eğitim bilimleri dersi hafifletilmeli, teknik derslerin artmasını isterim [SAÜ146].

Programlama eğitimi ve programlama dersleri daha yoğun olmalı, atanamayanlar için başka alternatifler olur [SAÜ109].

Eğitim bilimleri dersi azaltılarak, programlama, tasarım vb. derslere ağırlık verilmesini sağladım. BÖTE'nin öğretmen yetiştirmektense disiplinler arası çalışabilecek, materyal vb. hazırlamada etkin eğitim teknologları yetiştirmeye olanak verir [SAÜ124].

Eğitim bilimleri dersi azaltılmalı. Mezun olan herkes öğretmenlik yapmak zorunda olmadığı için programlama gibi derslere biraz ağırlık verilmelidir [SAÜ50].

Veri tabanı derslerimiz azaltılıp, donanımla ilgili bilgilerimizin olacağı yoğunluğu eşit şekilde paylaşılması [SAÜ79].

Öğretim programında mesleğe başladığımızda kullanabileceğimiz ve öğrencilere aktarabileceğimiz derslerin bulunmasını isterdim [SAÜ49].

Fizik dersinin BÖTE bölümünde olması çok saçma. Ayrıca kredisi düşük alan dışı derslerin bizi bu kadar zorlaması da çok yanlış. Direk o derse çok önem vermemiz isteniyor ve alan derslerimize vakit kalmıyor [DÜ232].

Fizik 2 dersi LYS' de çıkan konulardan olan ders. Halbuki ben, BÖTE' ye YGS ile gelmiştim. Geçene kadar çektiğin sıkıntılar için hakkımı helal etmiyorum. Diğer dersleri yorumsuz bırakıyorum [DÜ260].

Fizik dersleri, tarih dersleri ve bu gibi öğretmenlik hayatımızda bize yardımcı olamayacak dersler, yerine daha çok program öğretici uygulamalar yaptırılmasını isterdim [DÜ266].

Bölüm dışı derslerin daha az olması [DÜ219].

Fizik dersinin kaldırılması gerekiyor, fizik dersi yerine bölüm dersleriyle ilgili daha çok ders saati koyulabilir [DÜ223].

Dersler özele yönelik veya devlet kadrosuna girmek isteyenlere yönelik olarak ayrılmalı. İnsanlar alanı ile ilgili olmayan dersleri aldığında derslerdeki başarısızlıkları umutsuzluğa sebep oluyor [DÜ249].

Alana ilişkin derslerin artırılması ve alana ait olmayan derslerin çıkarılması [DÜ307].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 33'ü atama yapılacak kademeye ve özel sektöre uygun içerik düzenlenmesi, alanla ilgili derslerin kapsamının ve detayının artırılması açısından; DÜ BÖTE öğrencilerinin 18'i ise derslerin birbirini tekrar etmesi ve yetersiz olması, mesleğe başlandığında kullanılmayacak gereksiz bilgiler içermesi bakımından eğitim içeriğinde sıkıntılar olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin içeriğin temel düzeyde kalması üzerine ifadelerin bazıları aşağıdaki gibidir:

Atanabildiğimiz okul düzeyine uygun eğitim verilmesi, o yaş seviyesine neyin, nasıl anlatılacağı konusunda daha detaylı eğitim verilmesi iyi olurdu [SAÜ192].

Özel sektör için başlangıç temel eğitimleri almakla yetiniyoruz. Uzmanlaşsak daha güzel olurdu [SAÜ186].

İlköğretime gireceğimiz için daha çok onlara yönelik ders almamız gerektiğini düşünüyorum [SAÜ164].

Alanla ilgili derslerin içeriklerinin daha geniş tutulmasını ve seçmeli derslerle bunu destekleyerek bölümden mezun olurken en azından bir alanda uzmanlaşmak daha iyi olabilirdi [SAÜ146].

Bölümle ilgili en önemli problem öğretim programlarının yetersizliğidir. Bölümde işlenen konular çok karışık ve düzensiz [SAÜ209].

Programlama derslerinin daha çok özel sektör ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmesini isterdim [SAÜ149].

Donanımaya yönelik eğitim içeriklerinin düzenlenmesi, gerçek yaşamda karşılaşılabilecek (atandıktan sonra) konularda bilgilendirilmesi [SAÜ175].

Öğretim programında öğretmenlik mesleğine başladığımızda kullanabileceğimiz derslerin olmasını istiyorum [SAÜ51].

Materyal tasarımı ve algoritma gibi dersler çok anlamsız. Geçerli olmayan programları ve teknolojileri anlatıyorlar. Atanamayan bir öğretmen dışarıda asla iş bulamaz [SAÜ196].

Günlük hayatta işimize yaramayacak birçok şeyin zorla öğretilmeye çalışılması [DÜ259].

Aynı derslerin farklı adlarla tekrar verilmesi ve derslerin yetersiz olması [DÜ312].

Bilgisayar derslerinde müfredatın aldığımız eğitime göre düzenlenmesini isterim. Çünkü üniversitede öğrenmiş olduklarımızı öğretmenlik yaşamımızda uygulayamıyoruz [DÜ205].

Programcılık için yetersiz, öğretmenlik için abartılı eğitim alıyoruz [DÜ213].

Atandığınızda kullanmayacağımız bilgileri öğrenmek hem zaman hem emek kaybı oluyor. Dersler amacına ulaşmıyor [DÜ249].

Bölümümüzden birden fazla alan dersi veriliyor, ancak uzmanlık derecesinde bir alan dersi verilmemektedir [DÜ258].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 30'u ve DÜ BÖTE öğrencilerinin 8'i sınıf, laboratuvar gibi fiziksel ortamların sınırlı ve yetersiz olması, güncel teknolojik materyal ve programların eksik ya da sınırlı kalması gibi nedenlerle fiziksel ve teknolojik alt yapıdaki yetersizliklerden bahsetmiştir. Öğrencilerin *fiziksel-teknolojik alt yapı eksikliği* üzerine ifadelerin bazıları aşağıdaki gibidir:

Sınıf ortamı, sınıf mevcudunun fazlalığı, yeterli materyallerin olmaması ve materyallerin düzenli çalışmaması [SAÜ31].

Uygulama alanlarının, teknolojilerinin az ve yetersiz olması [SAÜ174].

Bölüm laboratuvarının sürekli olarak aktif kullanamama [SAÜ25].

Gerekli materyal eksikliği (Fatih projesinde kullanılan materyaller özellikle) [SAÜ44].

Programlama dersi alt yapı olarak eksik, uygulama yapacak ortam yok. Güncel kalabileceğimiz bir format yok [SAÜ153].

Sınıflarda altyapı yetersizliği [DÜ242].

Bilgisayar yetersizliği [DÜ199].

Donanım yetersizliği [DÜ223].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 27'si özellikle alan derslerinde akademik olarak yeterli olmamaları, öğrencilerle iletişim kopukluğu yaşamaları, sayıca yetersiz kalmaları gibi nedenlerin yanı sıra; DÜ BÖTE öğrencilerinin 22'si ise farklı branştan gelen öğretim elemanlarının yetersiz kalması, kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri bakımından öğretim elemanlarının niteliğinin yetersiz olduğundan bahsetmiştir. Öğrencilerin *öğretim elemanı yetersizliği* üzerine ifadelerin bazıları aşağıdaki gibidir:

Alan derslerine bilgisi olmayan hocaların girmemesi gerekir. Biz üniversite okuyoruz. Hocaların formasyon bilgisi dışında öğrencilerden üstünlüğü yok. Birçoğu MEB'de emeklilik bekleyen öğretmenler gibi [SAÜ178].

Bazı öğretim elemanlarının görevini gerektirdiği gibi yapamaması, umursamaz ve lakayıt olması [SAÜ103].

Akademik olarak yetkin öğretim elemanlarının olmaması başlıca sıkıntılarımız arasında. Ufkumuzu açacak bize yol gösterecek öğretim elemanlarımızın olmasını istiyorum [SAÜ181].

Öğretim elemanlarının öğrencilerle iletişim yetersizliği [SAÜ177].

Profesör olmayışı, Doçent ve Yrd. Doçent sayısının azlığı [SAÜ59].

Birçok öğretmenin birçok derse girmesi, alanlarında uzmanlık çok düşük [SAÜ185].

Amacı dışında çok insanlar olmamalı. Bugün bilgisayar derslerin matematik bölümü mezunu, yüksek lisans yapıp BÖTE bölümüne ders vermemeli [DÜ238].

Bazı alan hocalarımızın derslerini öğretmek için herhangi bir çaba sarf etmemeleri, öğrencinin dikkatini çekecek etkinliklere yer vermemeleri [DÜ244].

Verilenden fazlasını istemeleri, yani derlerde gördüklerimizden alakasız şeyler istenmekte [DÜ252].

Öğretmen yeterliliklerine ulaşmayan öğretim elemanları birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar düzeye inmeyi bir türlü başaramadılar [DÜ259].

Alan hocaları yeteri kadar alan bilgisi vermiyorlar bize [DÜ275].

Bilgisayar dersinde bir hocanın, ikiden fazla derse girmesi, programları biliyormuşuz gibi konu anlatmaya başlaması eğitim derslerinin aynı ve verimsiz olması [DÜ278].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 18'i ve DÜ BÖTE öğrencilerinin 6'sı içerik ve kullanılan materyallerin gelişen teknolojiye uyum sağlayarak güncellik taşıması gerektiğini ifade ederek, öğretim programında *ders içeriklerinin güncelliğini koruyamama* konusunda sıkıntılar yaşandığından bahsetmiştir. Buna yönelik öğrencilerin ifadelerden bazıları aşağıda verilmiştir:

Programlama derslerinde güncel programlarla çalışılmalı, içerikleri buna göre düzenlenmeli [SAÜ156].

Veri tabanları dersinde eski programlar yerine en yaygın kullanılan programlar kullanılabilir, bunun haricinde eksiklik yok [SAÜ75].

Dersleri bilgisayar teknolojilerini kullanarak işlenmesi gerekirdi. En önemlisi akıllı tahta kullanmayı bilmeyen öğretmen neslini oluşturuyorlar. Gelişen teknolojiye ayak uyduracak derslerin verilmesini isterdim [SAÜ151].

Güncel program ve araçların kullanımı konusunda eğitimler alamıyor olmamız [SAÜ149].

Birden çok programın azar azar verilmesi. Bunu yapmak yerine sadece güncel olan birkaç programda uzmanlaşmak öğrencilere daha yararlı olacaktır [SAÜ184].

Öğretim programında her dersin aynı içerikte olup adının değişmesi yeterli değildir. Her derste aynı şeyleri uygulamak yerine daha geliştirici derslerin olması gerekir [DÜ257].

Programlama derslerinin güncel kullanılan teknolojilere yönelik olması. örneğin nesne tabanlı programlama, C#, Java, Oracle, SQL Server gibi[DÜ288].

Visual Basic dışında başka programlarında öğretilmesini istiyorum. 2 senedir aynı programı görüyoruz [DÜ228].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 15'i ve DÜ BÖTE öğrencilerinin 6'sı ödevlerin niteliği ve öğrenciye ödev konusunda fazla yüklenilmesinin yanı sıra yapılan ödevlerin takibinde önem verilmemesi gibi nedenlerle öğrencilerin iş yükünden bahsetmiştir. Öğrencilerin *öğrenci iş yükü* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Ödevde ağırlık verilmesi ama ödevde önem verilmemesi, sadece ödev vermek için verilmiş olması kötü [SAÜ34].

İş yükü fazla, ödevler yerine öğrenmeye dayalı ödevlere dönülmeli, özellikle seçmeli derslerde istenilen sıradan konu anlatma ödevleri çok gereksiz, öğretmenin iş yükünü azaltan fakat öğrenciye hiçbir getirisi olmayan ödevlere son verilmeli [SAÜ103].

Yaptığımız projelerin havada kalması, uygulama şansı verilmemesi. Bence öğrencilerin yaptığı tüm uygulamalar, projeler bir sitede toplanıp EBA'da kullanılabilecek olanlar seçilip ödüllendirilmeli [DÜ261].

Konuları sürekli biz anlatıyoruz. Hocalar o zaman neden var ki anlayabilmiş değilim. Biz kendimiz araştırıp birbirimize anlatsak da aynı sonuç olur zaten. Hocaların burada olmasının ne gereği var ki? [DÜ276].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 8'i öğretmenlik uygulaması için yapılan stajların atama yapılmayan okullarda gerçekleştirilmesi ve bu stajların yetersiz geçmesi, eğitim bilimleri derslerinin uygulamaya dönük olmaması gibi nedenlerle; DÜ BÖTE öğrencilerinin 3'ü ise stajın süresinin artırılması ve uygulamanın artırılması yönüyle staj uygulamalarında gördükleri sıkıntıları ifade etmiştir. Öğrencilerin verimsiz *staj uygulamaları* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Stajın meslek liselerine verilmesidir. Çünkü bizler ilköğretim ve genel liselere atanacağız. Bu konuda çözüm bulunması gerekiyor [SAÜ154].

Formasyona dayalı eğitimin yetersiz kalması. Öğretmenlik uygulamalarında yeterli uygulamaların yapılamaması. Staj okullarının öğrencilere yeterlilik kazandırmada eksik kalması [SAÜ175].

Okul uygulaması dersleri her sene olsa yani sadece son sınıflarda görmemek, ders sayıları senelere bölünerek arttırılrsa daha iyi olur. Çünkü teoride gördüğümüz konular pratiklerinden daima farklı oluyor [SAÜ176].

Staj derslerinde plan yazmak yerine uygulamaya ağırlık verilmeli. Pratik teoriden fazla olmalı [DÜ237].

Stajın daha uzun süre yapılmasını isterdim. Formasyon derslerinin çoğunu programdan çıkarırdım [DÜ246].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 3'ü seçmeli derslerin zorunlu olmasından dolayı sıkıntı çekerken; bunun yanında DÜ BÖTE öğrencilerinin 11'i seçmeli derslerin alana, özel sektör ve öğretmenlik mesleğine yönelik sayıca fazla olması gerektiğini düşünmeleri nedeniyle seçmeli dersler üzerine yaşanan sıkıntılardan bahsetmiştir. Öğrencilerin *seçmeli derslerin zorunlu olması* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Öğrencileri bırakın ilgilerine göre dersleri seçsinler, zorunlu ders olayını kaldırmak muhteşem olurdu. Tamam, eğitim dersleri olsun sonuçta eğitim fakültesi, fakat herkes veri tabanı uzmanı olamaz, herkes tasarım yapamaz vs. [SAÜ145].

Seçmeli dersler zorunlu olmamalı, kişi ilgilendiği alandaki dersleri almalı. Diğer dersler zaman kaybı olarak görülüyor ve verimli düşüklüğüne motivasyon eksikliğine sebep oluyor [DÜ249].

Birinci sınıftan sonra olan belirleme gibi bir şeyler olsa donanım seçecek kişiler donanım, yazılım seçecek kişiler yazılım alanını seçseler daha verimli olabilir [DÜ258].

Seçmeli derslerimizin bölümümüzle, alanımızla daha alakalı dersler olması ve seçmeli olabilmesi için en azından iki dersin bize sunulması gerekli diye düşünüyorum [DÜ252].

Bilgisayar derslerinin özele yönelik ya da devlete yönelik şeklinde ayrılması. Daha faydalı bir öğrenme sağlayacaktır [DÜ269].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 2'si alan derslerinin her sene geliştirmeye dönük olarak verilmemesi ve DÜ BÖTE öğrencilerinin 6'sı ise bununla beraber alan dışı derslerin süresinin az olması gerektiğini ifade ederek alan derslerinin süresinden bahsetmiştir. Öğrencilerin *alan ders süresinin azlığı* üzerine ifadelerin bazıları aşağıdaki gibidir:

Dersle doğrudan alakası olmayan derslerin saati daha az olabilir [SAÜ152]. Programlama ve grafik tasarım dersleri her sene almak. Sadece temelde değil daha da geliştirme fırsatı verilmeli [SAÜ33].

Programlama derslerinin iki dönemde anlatılmasını isterdim. Çünkü bir dönemde sadece teorik kısımları verilip uygulamaya zaman kalmamıştı [DÜ240].

Web tasarım, veri tabanı, donanım vb. derslerin bir dönemlik olup uzmanlaştırılmaması [DÜ247].

Matematik ve Fizik gibi dersler bir dönem; Alanımızla alakalı dersler iki dönem olmamalı. Ben mesleğimde geliştirmeliyim, fizik yada benzer derslerden kalmamalıyım [DÜ231].

Son olarak DÜ BÖTE' den 2 öğrenci bölüme gelen öğrencilerin alana istekli olmayan, yalnızca puanı yettiği için bölümü tercih eden bir kitle olması nedeniyle sıkıntılı olduğundan bahsetmiştir. Öğrencilerin *niteliksiz öğrenci* üzerine ifadeleri aşağıdaki gibidir:

İnsanların sırf puanları tuttuğu için gelmesi [DÜ229].

Bölümü seçenlerin yeterince istekli olmamaları asıl problem. Bu bölüme bilgisayarı seven, yeniliği seven, teknolojiye gelişim gösterebilen ve aynı zamanda öğretmenlik potansiyeli olan, bu kutsal meslekte "ben gerçekten başarılı olabilirim" diyen öğrenciler gelmeli. Sırf üniversite okuyor olmak için sevmedikleri bölüme gelen arkadaşların kendi isteksizliklerini çok isteyen birine yansıtıyor. Buda bence büyük sorun [DÜ231].

4.3.2 Geleceğe Yönelik Mesleki Kaygılar

Geleceğe yönelik mesleki kaygılar ikinci temasına ait kodlar ve frekansları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Geleceğe Yönelik Mesleki Kaygılara Ait Kodlar ve Frekansları

Kodlar	SAÜ BÖTE		DÜ BÖTE	
	F	%	F	%
atama kaygısı	67	33.8	32	27.5
itibarsızlaştırma	25	12.6	16	13.7
belirsiz iş tanımı	7	3.5	4	3.4
niteliksiz mezun	6	3	5	4.3
istihdam alanı azlığı	5	2.5	8	6.8
bölümün geleceğindeki belirsizlik	2	1	3	2.5
teknolojik etkinliklerin eksikliği	3	1.5	-	-

Tablo 10'da görüldüğü gibi SAÜ BÖTE öğrencilerinden toplanan verilerden ikinci temaya ait 7 koda erişilirken; DÜ BÖTE öğrencilerinden toplanan verilerden ise 6 koda ulaşılmıştır. Buna göre SAÜ BÖTE öğrencilerinin 67'si ve DÜ BÖTE öğrencilerinin 32'si öğretmenlik sınavı olan KPSS'den yüksek puan alma

zorunluluğu, bölüme gelen öğrenci sayısının çok fazla, atama için ayrılan kadronun ise az olması gibi nedenlerle atanma kaygısı çektiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin *atama kaygısı* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

KPSS puanının yüksek olması [DÜ263].

Atama sayısının az olması başlıca problemlerden [SAÜ108].

En önemli problem bölüme haddinden fazla kişinin alınması, buradan mezun olan kişi üniversiteli işsiz olmaktadır [SAÜ121].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 25'i ve DÜ BÖTE öğrencilerinin 16'sı bölümün yanlış tanınması, önemsiz bir ders olarak görülmesi ve BÖTE öğretmenlerine ihtiyaç olmasına rağmen ihtiyaç duyulmaması, herkesin bilgisayar bildiğinin düşünülmesi, edinilen bilgileri yeterince aktaramama gibi nedenlerle bölümün öneminin bilinmediğini ya da itibarsızlaştırıldığını belirtmiştir. Öğrencilerin *itibarsızlaştırma* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

BÖTE bölümünün yeterince yaygın olmaması ve tanınmaması, okullarda bu bölümden mezunlara ihtiyaç olduğunun düşünülmemesi[SAÜ46].

Bölümümüzün kıymetini tam anlamıyla fark edememe ve bu sebepten dolayı diğer kişilere önemini anlatamama problemleri yaşıyoruz [SAÜ47].

Fatih projesi kapsamında değerimiz yeteri kadar bilinmemekte [SAÜ69].

Bilgisayarın herkesin kullanabildiği basit ve sıradan bir araç olmasından dolayı BÖTE öğretmenleri olarak gereksiz görülmemiz [SAÜ51].

Kapatılması konusu, karnede puan olmaması ve bilgisayarın herkesin bildiği düşüncesinin yayılması [DÜ305].

Bilişim derslerinin seçmeli olması, sınav yaptırımının olmaması, bilişim derslerinin boş ders gibi görülmesi [DÜ279].

Teknoloji çağında ülkemizde bu teknolojiyi bilinçli bir şekilde kullanmayı topluma aktaramama ve bunun sonucunda gerekli itibarı görememe [SAÜ112].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 7'si mezunların her alanda bilgi sahibi olma zorunluluğu nedeniyle özellikle teknik eleman olarak görülmesi, bölüm görev tanımının tam olarak ifade edilememesinin yanı sıra DÜ BÖTE öğrencilerinin 4'ü özel sektör-öğretmenlik

çelişkisi nedeniyle bölümün iş tanımının olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin *belirsiz iş tanımı* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Sadece tekniker olarak görülmesi, öğretmenlik mesleği dışında angarya işlerin ağırlıklı olması [SAÜ51].

Teknik servis gözüyle bakılması, bilgisayarla ilgili her şeyi bildiğimizin düşünülmesi [DÜ243].

Dört yıldır sürekli program tanıtılmaktan öteye geçmememiz gibi önemli sorunlarımız var. Kendi içerisinde çelişen bir bölümümüz [DÜ256].

Bölüm hocalarının özel sektör ve öğretmenlik gibi ölçülerimize saygı duymadan veya destekçi olmadan kendi fikirlerini dayatması. Özel sektör-öğretmenlik çelişkisi yaşamakta bölüm hocalarımız [DÜ263].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 6'sı ve DÜ BÖTE öğrencilerinin 5'i bölümün çok kapsamlı olması, her alandan bilgilerin temel düzeyde verilmesi nedeniyle kendilerini geliştirememeleri gibi gerekçelerle mezunların niteliğinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin *niteliksiz mezun* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Çok geniş olduğu için yeterli düzeye gelememek [SAÜ40].

Bilgisayar alanında yetersiz kalmamız, bölümden mezun olduğumuzda bu yüzden özel sektörde iş bulmamız olmuyor [SAÜ76].

Üniversite birden itibaren öğrencilerin alanlara ayrılmasını isterdim. Her dersi biraz biraz öğrenmek eğitimin kalitesini düşürüyor ve nitelikli eleman yetişmiyor [DÜ242].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 5'i farklı branştaki öğretmenlerin okullarda BÖTE'ciler olarak görevlendirilmesi, öğretmenliğin yanı sıra özel sektörde iş bulmanın zor olması gibi nedenlerle birlikte; DÜ BÖTE öğrencilerinin 8'i meslek liselerine atama yapılmaması ve istihdam edilen konumlarda maaş yetersizliği gerekçelerini de ekleyerek istihdam alanındaki sıkıntılardan bahsetmiştir. Öğrencilerin *istihdam alanı azlığı* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

En popüler farklı bölümlerdeki bireylerin bizim bölümümüzde görev alması, gerek öğretmenlik, gerek Bilişim Teknoloji Rehberliğinde [SAÜ37].

Kendimizi geliştirmedeğimizden iş bulmakta zorlanacağım bir bölüm [SAÜ127].

Alan yetersizliği. Her mezun atanamıyor. Geriye kalanlar okuldan öğrendikleri ile özel sektörde iş bulmakta zorlanıyor [DÜ262].

Liseye atanamama. Birçok programlama dersi görüp ilkokulda Word, Excel vb. konular anlatma [DÜ232].

Bölüm okuyanların formasyon olarak liselere atanabilmeleri ama bizim ilkokullara atanmakta bile zorluk çekmemiz [DÜ276].

Maaşların yetersiz olması [DÜ205].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 2'si ve DÜ BÖTE öğrencilerinin 3'ü bölüm mezunlarına atama verilip verilmeyeceği ve bölümün kapatılıp kapatılmayacağı konusunda geleceğinin muğlak olması nedeniyle bölümün geleceğinin belirsiz olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin *bölümün geleceğindeki belirsizlik* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Atama durumlarının ve dersin kaldırılıp kaldırılmayacağı durumlarının sürekli sallantıda olması [SAÜ192].

Geleceğe yönelik bir garantimizin olmaması [DÜ200].

Kapatılması konusu [DÜ305].

Son olarak SAÜ BÖTE öğrencilerinin 3'ü bölümde güncel teknolojiye yönelik gezi, seminer gibi etkinliklerin yapılmadığından bahsetmiş ve bu konuyu *teknolojik etkinliklerin eksikliği* olarak aşağıdaki gibi ifade etmiştir:

Güncel bilişim (teknoloji) konuları hakkında bilgi amaçlı gezi düzenlenmemesi [SAÜ40].

Bölüm olarak aktif olmamak [S19].

Bölümle ilgili seminerlerin olmaması [S105].

4.3.3 Öğretim Programındaki Değişiklik

Öğretim programındaki değişiklik teması yalnızca SAÜ BÖTE öğrencilerine yöneltilmiş açık uçlu sorudan alınan yanıtları içermektedir. Bu anlamda Tablo 11'de yeni öğretim programı üzerine SAÜ BÖTE öğrencilerinin görüşleri özetlenmiştir.

Tablo 11.Öğretim Programındaki Değişikliğe Yönelik SAÜ BÖTE Öğrenci Görüşleri

Alt temalar	Kodlar	Frekans	Toplam
Olumsuz	yetersiz öğretim metotları	29	110
	programda birlik olmaması	25	
	alan sınavı kaygısı	16	
	yatay geçiş sıkıntısı	6	
	güncellik taşımama	4	
	öğretim kapsamının dar olması	4	
	denek olma hissi	2	
Olumlu	alan dışı ders azlığı	17	55
	az ders yükü	8	
	öğretimde iyileştirme yapılması	8	
	bireysel gelişime destek olması	7	
	bölüme hitap etmesi	5	
Tarafsız	fikrim yok	11	22
	fark yok	11	

Tablo 11’den anlaşılacağı üzere öğretim programındaki değişiklik teması *tarafsız*, *olumsuz* ve *olumlu* düşünenler olmak üzere üç alt temaya ayrılmıştır. Buna göre SAÜ BÖTE öğrencilerinde 22’si öğretim programındaki değişikliği ya farklı bulmamış ya da farkında olmaması nedeniyle bir fikri olmadığını belirterek değişiklik üzerine tarafsız görüşe sahip olarak tanımlanmıştır. Buna karşı 110 öğrenci programda birlik olmaması, alan sınavı kaygısı duymaları, yatay geçişte sıkıntılı olması, güncel olmaması, öğretim yöntemi ve kapsamı ile denek hissi vermesi bakımından bu değişiklik üzerine olumsuz görüşlerini ifade etmiştir. 55 öğrenci ise bu değişiklik üzerine alan dışı derslerin ve ders yükünün az olması, bölüme hitap etmesi, bireysel gelişimi desteklemesi ve öğretimde iyileştirme sağlaması açısından olumlu görüşlerini belirtmiştir. Bu kapsamda SAÜ BÖTE öğrencilerinin 29’u ödevlerin niteliği, ders

işlenişindeki tek düzelik öğrenci iş yükü ve dolayısıyla KPSS için boş vakit bulamamaları gibi nedenlerle derslerdeki öğretim yöntem ve tekniği konusunda öğretim programında izlenen değişiklik üzerine olumsuz düşündüğünü ifade etmiştir. Öğrencilerin yetersiz *öğretim metotları* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Diğer üniversitelerde daha iyi. En azından bizim kadar sunum ve ödev yapmıyorlar, KPSS'ye hazırlanan öğrencilere biraz çalışmalarını için zaman verilmeli, ödev ve sunum için bu kadar yüklenilmemeli [SAÜ73].

Gereksiz ve çok fazla ödev verilmesi, hocaların sunu üzerinden tek düze ders işlenmesi, sınavların adil değerlendirilmemesi, verilen ödevlerin genel olarak kopyala yapıştır şeklinde verilip hocaların kabul etmesi [SAÜ104].

Program öğrencisi sadece okula gidip gelsin, ödevler öğrenci bos kalmayın mantığıyla veriliyor. Hiçbir akademik değeri olmayan ödev ve uygulamalar yapıyoruz [SAÜ178].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 25'i içeriğin farklı olmasının mezunlar arasındaki nitelik farklılığına yol açması, öğretmenlikte karşılaşılabilecek öğretim programından uzak olması gibi nedenlerle öğretim programındaki birlik olması gerektiğini aksi takdirde farklı nitelikte mezunlar yetiştirildiğini ve bunun ise istihdam alanında sorunlar oluşturabileceğini ifade etmiştir. Bu yönüyle öğretim programındaki değişiklik üzerine olumsuz düşünen öğrencilerin *programda birlik olmaması* konusundaki ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Öğretim programının farklı olması üniversiteler arasındaki denkliliği ortadan kaldırmaktadır. Üniversiteler arası değişim ve geçiş programlarında sıkıntı çekmektedir. Ayrıca aynı bölümü okuyan farklı üniversitelerdeki öğrenciler mezun olduklarında öğretmenlik dışında meslek edinirken aradaki farktan dolayı sıkıntı çekmektedir [SAÜ49].

Bu uygulamayı uygun bulmuyorum çünkü hepimiz BÖTE mezunu olup, bilişim öğretmeni olacaksak, hepimizin aynı eğitimi almamız gerekiyor [SAÜ102].

Programlama dillerinin farklılığından dolayı aynı yeterliliğe sahip olmuyoruz [SAÜ105].

Her üniversitenin farklı kodlarla uğraşması kişiler arası bilgi uçurumu oluşmasına neden oluyor. Bütün fakültelerde ortak müfredat uygulanırsa, soru çözülebilir. Belki [SAÜ153].

Öğretim programlarının diğer üniversitelerden farklı olması problem yaratıyor bence. Farklı dersler işleniyor ve aynı stratejideki okullarda eğitim veriliyor. Okullarda verilen eğitim programlarıyla üniversitedeki ders programlarının eşit olması gerekir bence [SAÜ209].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 16'sı özellikle programlama gibi alan derslerinin içeriği bakımından üniversiteler arası bir standart olmamasının yanı sıra alan derslerinin

niteliği ve alanda yetersiz hissetmeleri gibi nedenlerle alan sınavı getirildiği takdirde başarısız olacağını düşündüğünü ifade etmiştir. *Alan sınavı kaygısı* duymaları yönüyle öğretim programındaki değişiklik üzerine olumsuz düşünen öğrencilerin ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Eğer alan sınavı gelirse çok zorlukla karşılaşacağız. Öğretmen olarak atanacağımız zaman anlatacağımız içerikle ilgili problemler yaşayabiliriz [SAÜ52].

Diğer üniversitelerde alan dersleri daha ağırlıklı ve daha fazla programlama dersleri içermektedir. Şuan alan sınavı gibi bir kaygımız yok. Ancak KPSS düşünen biri olarak alan sınavı geldiği takdirde çok fazla eksik alacağımı ve zorlanacağımı düşünüyorum [SAÜ51].

Mesleki acıdan çok zayıfız. Hiç kimse kendini yeterli hissetmiyor. Hissedenler de kendini kandırıyor [SAÜ196].

Alınan dersler açısından çok farklılık var. Öğretim programında tek düzelik sağlanamadığı için mezunlar içinde farklılaşma olacaktır. KPSS açısından düşünürsek alan sınavı gelirse her üniversitede farklı öğretim programı olduğu için öğrenciler açısından sıkıntı yaratacaktır [SAÜ147].

Programlama dersleri olarak diğer üniversitelerden çok geride olduğumuzu düşünüyorum, başka üniversitelerde okuyan üç programlama görürken biz işimize yaramayacak kısımları görüyoruz [SAÜ72].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 6'sı derslerin benzer olmaması nedeniyle geçişten sonra birçok dersin alınması gerektiği için öğretim programındaki değişikliğin yatay geçişte mağdur edici olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin *yatay geçiş sıkıntısı* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Geçiş yapmak isteyen ya da geçişle gelen öğrenciler için sıkıntılı olduğunu düşünüyorum [SAÜ3].

Üniversiteler arası geçiş yapmıyorsak nedeni gideceğimiz okulda alttan ve üstten birçok ders almamız gerekmesi [SAÜ14].

Geçiş yapmak isteyen arkadaşlar için problem yarattığı için bu yönüyle mağdur edici [SAÜ64].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 4'ü hem ders içeriklerinin hem de kullanılan teknolojik materyallerin güncellik taşımadığını ifade etmiştir. Bu yönüyle öğretim programındaki değişiklik konusunda olumsuz düşünen öğrencilerin *güncellik taşımama* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Eğitimlerin öğretmen adayları için güncelleştirilmiş derslerden oluşturulması gerekmektedir. Bölümümüz şuan yetersizdir. Atanınca kullanılacak olan teknolojik araçların birçoğu öğretmen adaylarına öğretilmiyor (akıllı tahta vs.) [SAÜ210].

Bence haksızlık, ODTÜ’de Android anlatılırken, biz C++ gördük [SAÜ172].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 4’ü sosyo-kültürel içerikli derslerin olmaması, atandıktan sonra ihtiyaç duyacakları içeriğin eksik ve tutarsız olduğunun düşünülmesi nedeniyle öğretim kapsamının yetersizliğinden bahsetmiştir. Bu yönüyle öğretim programındaki değişiklik konusunda olumsuz düşünen öğrencilerin *öğretim kapsamının dar olması* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Onlarda bölüm dersi dışında sosyal-kültürel ders verilip bizde verilmemesi. Öğretmenliğin sadece alan dersleriyle olacağını düşünülmesi [SAÜ34].

Atandığımız zaman bizlerin ihtiyacı olacak dersleri almamız, bunlara ağırlık verilmesi gerekir [SAÜ113].

Bence içerik olarak çok eksik bizim üniversite. Diğer üniversitede BÖTE okuyan arkadaşlarım mesleğe ilişkin daha çok ve ayrıntılı bilgi alırken bizim üniversitede birkaç hoca yapılandırmacı yaklaşım diyerek ders içeriğinden kopup, olur olmadık ödevler veriyorlar. Örnek olarak İTB dersinde mobil uygulama ve animasyon yapmamız gibi. (İTB) İnternet Tabanlı Programlama ise içerikte PHP veya başka programlama dilleri görülecekse, bu içerikler görülmeli [SAÜ118].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 2’si değişikliğin uygulamaya başlanmadan önce bir adaptasyon sürecine zorlanmaları ve çelişki içinde kalmaları, bu durumun ise kendilerini denek gibi hissettirmesi nedeniyle öğretim programındaki değişiklik üzerine olumsuz düşündüklerini ifade etmiştir. Bu yönüyle öğrencilerin *denekmiş gibi hissetme* üzerine ifadelerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Bizim Üniversitenin genelde denek üniversite olarak kullanıldığı ve derslerde adapte edilmekte zorluk çekilmesi. Belirli bir plan için gerekli zamanın iyi ayarlanmaması [SAÜ31].

İlk programları Sakarya Üniversitesinde denemeleri bizi ikilemede bırakıyor. Denek gibi hissediyoruz kendimizi [SAÜ169].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 55’i ise alan dışı derslerin ve ders yükünün az olması, bölüme hitap etmesi, bireysel gelişimi desteklemesi ve öğretimde iyileştirme sağlaması açısından öğretim programındaki değişiklik üzerine olumlu görüşlerini belirtmiştir. Bu kapsamda SAÜ BÖTE öğrencilerinin 17’si ihtiyaçlarının dışındaki derslerin öğretim programından çıkarılmasıyla alan derslerine daha fazla vakit ve

enerji harcadıklarını düşünmektedir. Bu yönüyle öğrencilerin *alan dışı ders azlığı* üzerine öğretim programındaki değişiklik konusundaki olumlu görüşlerinin ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

Öğrenilmesi gereken konuların anlatıldığını düşünüyorum, bazı üniversitelerde fizik, kimya gibi dersler bize olmaması olumlu bir durum [SAÜ41].

Derslerden memnunum. Diğer üniversitelerde kimya, fizik gibi alanımızla ilgili olmayan dersler zorunlu verilirken bizde bu derslerin olmaması avantaj sağlamaktadır [SAÜ47].

Matematik, Fizik, Kimya gibi derslerin olmaması öğrenci açısından iyi bir durum. İlerde işimize yarayacağını düşünmüyorum [SAÜ50].

Diğer üniversitelere göre ihtiyaç dışı derslerin olmaması, mesleki anlamda daha fazla ders olması gereksiz iş yükünü azaltıyor. Bu yüzden öğretim programımızı yeterli buluyorum [SAÜ76].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 8'i az sayıda dersin öğrenci iş yükünü ve sınav stresini azalttığını düşünmeleri yönüyle ders yükünün azlığından bahsetmiştir. Bu yönüyle öğrencilerin *az ders yükü* üzerine öğretim programındaki değişiklik konusundaki olumlu görüşlerinin ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

Üniversitemizde uygulanan farklı program omuzlarımızdaki ders yükünü azaltmıştır [SAÜ39].

Daha az sayıda ders var bu bizim için avantaj sınav stresi az seviyede oluyor [SAÜ44].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 8'i öğretim programlarının geleceğe yönelik şartlara göre değişip gelişmesi için öğretim programındaki iyileştirmelerin yapılması gerektiğinden bahsetmiştir. Bu yönüyle öğrencilerin *öğretimde iyileştirme yapılması* üzerine öğretim programındaki değişiklik konusundaki olumlu görüşlerinin ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

Öğretim programında yapılan iyileştirmeler beni memnun ediyor. Yine de daha fazla değişim olmalı Öğretim programları şartlara göre değişim ve gelişim göstermeli [SAÜ171].

Öğretim programını iyileştirilmeye başladığı için şanslı olduğumu düşünüyorum. Çünkü öğretim programları değişen şartlara göre yeniden düzenlenmeli [SAÜ173].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 7'si diğer üniversitelere göre kişisel olarak kendilerine kalan zaman açısından öğretim programındaki değişikliğin bireysel gelişime destek olduğundan bahsetmiştir. Bu yönüyle öğrencilerin *bireysel gelişime destek olması* üzerine öğretim programındaki değişiklik konusundaki olumlu görüşlerinin ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

Kendimizi geliştirmek açısından oldukça fazla zamanımız kalıyor [SAÜ54].

Diğer üniversitelerde BÖTE programlarından farklı ve daha az sorumluluk alıyoruz. Bu durum özellikle biz son sınıf öğrencilerinin KPSS çalışmasını kolaylaştırıyor [SAÜ156].

SAÜ BÖTE öğrencilerinin 5'i diğer üniversitelere göre daha çok bölüme yönelik olması açısından öğretim programındaki değişikliğin bölüme hitap ettiğinden bahsetmiştir. Bu yönüyle öğrencilerin *bölüme hitap etmesi* üzerine öğretim programındaki değişiklik konusundaki olumlu görüşlerinin ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

Bölümümüz kapsamında düzenlendiği için diğer üniversitelere nazaran daha iyi bir programa sahip olduğumuzu düşünüyorum [SAÜ40].

Güzel ve daha iyi olduğunu düşünüyorum. Diğer üniversitelerde daha çok kültür dersi görülüyor ama bizde daha çok mesleğimize yönelik olması güzel [SAÜ93].

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu tezde BÖTE öğretim programında yeni bir sistem izleyen Sakarya Üniversitesi ile mevcut sistemdeki öğretim programını izleyen bir devlet üniversitesinde okuyan öğrencilerin karşılaştığı sorunların ve geleceğe yönelik mesleki kaygılarının farklılık gösterip göstermediğine ve öğretim programına yönelik öğrenci görüşlerine bakılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemindeki bulgulara göre mevcut öğretim programındaki BÖTE öğrencileriyle, yeni öğretim programındaki BÖTE öğrencileri arasında lisans döneminde yaşanan sorunlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre mevcut öğretim programındaki BÖTE öğrencilerinin lisans döneminde yaşadıkları sorunların daha fazla olduğu söylenebilir. Bu nedenle mevcut öğretim programındaki lisans döneminde yaşanan sorunların temelinde öğretim programının olduğu belirlenmiştir. Nitekim alanyazın incelendiğinde Altun ve Ateş (2008), Dursun ve Çohadar (2009), Telli ve Selim (2009), Sanalan ve diğerleri (2010), Karal ve Timuçin (2010), Eşel ve diğerleri (2012), Yeşiltepe ve Erdoğan (2013) çalışmalarında da belirtildiği gibi BÖTE öğrencilerinin lisans döneminde yaşadığı en önemli problemlerden birinin uygulanan öğretim programından kaynaklandığı söylenebilir. İki farklı işleyiş takip eden BÖTE öğretim programı arasında yaşanan bu farklılık, lisans döneminde uygulanan öğretim programlarından kaynaklıdır şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın ikinci alt problemindeki bulgularda ise mevcut öğretim programındaki BÖTE öğrencileriyle, yeni öğretim programındaki BÖTE öğrencileri arasında geleceğe yönelik yaşanabilecek mesleki kaygılar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre mevcut öğretim programındaki BÖTE öğrencilerinin geleceğe yönelik mesleki kaygılarının, diğer programdaki BÖTE öğrencilerinden daha

fazla olduğu söylenebilir. Alanyazında öğretmen adaylarının yaşadıkları mesleki kaygıyla ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda onların bu kaygılarını etkileyen birçok değişkenin olduğunu görebiliyoruz. Bu değişkenleri cinsiyet, branş, öğretim programları, fakültelerin fiziksel durumları, sınıf düzeyleri, ailelerin ekonomik durumları, iş bulma endişesi, mesleğe yönelik tutum, mesleğe yönelik bir iş bulamama şeklinde sayabiliriz (Türkdoğan, 2015; Doğan ve Çoban, 2009; Gizir, 2005; Kaya, 2005; Özdayı, 2000). Daniels ve diğerleri (2006) yaptıkları çalışmada farklı üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin mesleki kaygılarındaki farklılıkların nedeninin eğitim programlarındaki farklılıktan dolayı kaynaklanabileceğini belirtmiştir. Nitekim Doğan ve Çoban (2009) nitelikli öğretmen yetiştirmek için yapılan program değişikliklerinin öğretmen adaylarının mesleklerine karşı olumlu tutum geliştirdiğini ve bununla kaygılarının azalmasında bir neden olabileceğini belirtmiştir. Ancak alanyazında yapılan çalışmalarda her iki üniversitedeki öğrencilerin mesleki kaygıları arasındaki farklılığın nedenini birçok değişkene bağlı olarak değişebileceği için bu farkın sadece öğretim programına bağlı olduğunu söyleyemeyiz.

Araştırmanın üçüncü alt problemini yanıtlamak için katılımcıların sorulan açık uçlu sorulara verdiği yanıtların analizinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda mevcut öğretim programındaki BÖTE öğrencilerine iki, yeni öğretim programındaki BÖTE öğrencilerine ise bu iki soruya ek olarak bir soru daha sorulmuştur. Bu anlamda ilk soru olarak bütün katılımcılara öğretim programıyla ilgili değişiklik yapılırsa hangi derslerle ilgili nasıl bir değişiklik yapılmasını istediklerine yönelik görüşleri alınmıştır. Öğretim programındaki olası sorunlar kategorisi altında katılımcılar tek düze *öğretim yöntem-teknik, dengesiz ders dağılımı, içeriğin temel düzeyde kalması, fiziksel- teknolojik altyapı eksikliği, öğretim elemanı yetersizliği, güncelliği koruyamama, öğrenci iş yükü, verimsiz staj uygulamaları, seçmeli derslerin zorunlu olması, alan dersi süresinin azlığı* olmak üzere on tane konu belirlemişlerdir ve bu on konuya ek olarak mevcut öğretim programındaki BÖTE öğrencilerinden *niteliksiz öğrenci* olmak üzere ek bir konu daha belirlenmiştir. Bunun yanı sıra yeni öğretim programındaki bazı BÖTE öğrencilerden öğretim programının iyi olmasına karşın programın işlenişinde sıkıntı olduğunu belirtmişlerdir. Genel olarak her iki öğretim programında da derslerde uygulanan öğretim yöntem ve teknik konusunda öğrencilerin sıkıntı yaşadıkları belirlenmiştir. Özellikle programlama dilleri ve veri

tabanı gibi derslerin ezbere dayalı yapıldığı bunların daha çok uygulamaya yönelik yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. *Dengesiz ders dağılımı* konusu altında her iki üniversite de öğrenim gören öğrencilerin çoğunluğu programlama, veri tabanı, donanım, tasarım gibi derslerin programda daha fazla yer alması gerektiğini dile getirmiştir. Mevcut BÖTE öğretim programındaki öğrencilerin çoğunluğu bu alan derslerini fizik, tarih gibi derslerin yerine gelmesi gerektiğini söylerken; yeni öğretim programındaki BÖTE öğrencileri eğitim derslerinin azaltılıp yerine bu alan derslerinin gelmesi gerektiğini belirtmiştir. Alanyazındaki çalışmalara baktığımızda da Kurtoğlu Erden'in (2014) ve Durmaz'ın (2012) yaptığı çalışmada mezun olan öğrencilerin teknolojik yeterlilik ve teknik konularda sıkıntı yaşadıklarını bu derslerle ilgili düzenlemeler yapılabileceğini dile getirmişlerdir. *İçeriğin temel düzeyde kalması* konusunda her iki üniversitenin öğrencileri de bazı alan derslerinde içeriğin daha detaylı alınıp, istedikleri alanda uzmanlaşmak istediklerini dile getirirken, *güncelliği koruyamama* konusu altında da bu konu içeriklerinin ve öğretim materyallerinin güncel olmasını gerektiğini, gelişen teknolojiye ayak uydurabilmek istediklerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda öğrenciler derslerde etkileşimli tahta, tablet gibi güncel teknolojiler kullanmak istediklerini, güncel olan yazılımları (android, java vb.) öğrenmek istediklerini söylemişlerdir. Yukarıda belirtilenlerin çoğunu da göz önüne alırsak öğrenciler alan derslerinde gerekli yeterliliğe sahip olmak istediklerini, atanamama gibi durumlarda veya doğrudan özel sektörü düşünerek kendileri için iş bulma imkanlarını artırmayı hedeflediklerini söyleyebiliriz.

Her iki öğretim programındaki BÖTE bölümü öğrencilerinin diğer problemlerden biri de *fiziksel ve teknolojik alt yapının eksikliğidir*. Sınıf ortamının yetersizlikleri, sınıf mevcudunun fazlalığı, uygulama alanlarının azlığı, teknolojik yetersizlik, laboratuvarı sürekli aktif kullanamama, bilgisayar yetersizlikleri gibi durumlar özellikle yeni öğretim programındaki BÖTE öğrencilerinin üzerinde durduğu sıkıntılardır. Her iki üniversitedeki öğrencilerin üzerinde durdukları bir diğer önemli konuda öğretim elemanı yetersizlikleridir. Öğretim elemanlarının alan derslerinde akademik olarak yeterli olmamaları, öğrencilerle iletişim kopukluğu yaşamaları, sayıca yetersiz kalmaları gibi nedenlerin yanı sıra kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri bakımından öğretim elemanlarının niteliğinin yetersiz olduğundan bahsetmişlerdir. Bu belirtilen teknik ve teknolojik yetersizlikler, öğretim elemanı niteliği gibi durumlar uygulanan öğretim programının etkili olması için önem arz etmektedir. Özellikle

bilgisayar laboratuvarı ve dersliklerin ihtiyaçlara yanıt verebilecek duruma getirilmesi, bu yerlerde verilen eğitimin kalitesini etkileyebilecektir. Alanyazını incelediğimizde Altun ve Ateş (2008), Sanalan ve diğerleri(2010) yaptıkları çalışmada teknolojik alt yapı eksikliklerinden ve alanda yetişmiş uzman sayısının yetersizliklerinden bahsetmiş ve bu eksikliklerin tamamlanması durumunda eğitimin niteliğini etkileyebileceğini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın üçüncü alt problemini yanıtlamak için katılımcılara ikinci soru olarak bölüm ile ilgili en önemli problemlerin ne olduğuna yönelik öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Verilen yanıtlara göre geleceğe yönelik mesleki kaygılar teması altında *atama kaygısı, itibarsızlaştırma, belirsiz iş tanımı, niteliksiz mezun, istihdam alanının azlığı, bölümün geleceğindeki belirsizlik ve teknolojik etkinliklerin eksikliği* olmak üzere yedi konuya ulaşılmıştır. KPSS' den yüksek puan almak zorunda olunması, mezun olan öğrencilerin fazlalığı, açılan bilgisayar öğretmenliği kadrolarının azlığı gibi durumlardan dolayı her iki üniversitede de öğrenim gören öğrencilerin çoğu tarafından *atanamama* kaygısı yaşanmaktadır. Diğer bir önemli sorun olarak da bilgisayar dersinin azlığı, bilgisayar dersinin gereksiz görülmesi, herkesin bilgisayar bildiğinin düşünülmesi gibi durumlardan dolayı öğrenciler büyük çoğunluğu bölümün *itibarsızlaştırdığını* düşünmektedir. Bölümün öğrencilerinin belirli *iş tanımının* olmaması, her alandan bilgilerin temel düzeyde verilmesinden dolayı uzmanlaşamama ve bunun sonucunda niteliksiz mezun olarak kendilerini görmeleri, *istihdam alanının azlığı, BÖTE* bölümündeki karamsarlıklardan dolayı *teknolojik etkinliklerin eksikliği* ile ilgili belirsizlikler, bölümle ilgili yeterince seminerlerin düzenlenmemesi gibi durumlar öğrencilerin bölümle ilgili önemli olarak gördükleri sorunlardır. Özellikle de bu sorunlar her iki üniversitedeki BÖTE öğrencilerinin ortak olarak yaşadıkları problemlerdir. Nitekim alanyazın incelendiğinde Deryakulu ve Olkun'un (2006) yaptıkları çalışmada öğretmen atamada yaşanan yanlış politikalarından dolayı öğrencilerde atanamama kaygısını yarattığını ifade etmişlerdir.

Üçüncü alt probleme yönelik sorulan bir diğer soru ise farklı öğretim programı uyguladığı için sadece yeni öğretim programındaki BÖTE öğrencilerine sorulmuştur ve bu soruyla birlikte öğretim programlarının diğer üniversitelerdeki BÖTE öğretim programlarından farklı olmasıyla ilgili görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Öğretim programındaki değişiklik teması altında bu değişikliği olumlu, olumsuz ve tarafsız gören şekilde üç tane alt tema belirlenmiştir. Olumlu görüş belirten katılımcılar *alan*

dışı ders azlığı, az ders yükü, öğretimde iyileştirme yapılması, bireysel gelişime destek olması ve bölüme hitap etmesi gibi konuları belirtmişlerdir. Değişen öğretim programını olumlu gören katılımcılar alan dışı derslerin azlığının olumlu görmüş ve üzerindeki ders yüklerinden kurtulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılardan bazıları öğretim programlarının geleceğe yönelik şartlara göre değişmesi gerektiğini bu değişikliği olumlu ve kendilerinin böyle bir öğretim programında öğrenim gördükleri için şanslı olduklarını belirtmişlerdir. BÖTE bölümleriyle yapılan çalışmalara baktığımızda öğretim programlarındaki alan dışı derslerin fazlalığı, güncel olmayan dersler gibi (Altun ve Ateş, 2008; Dursun ve Çuhadar, 2009) belirtilen sorunların yeni öğretim programını deneyimlemiş öğrencilerin görüşleriyle değişmesi olumlu bir gelişmedir.

Yeni öğretim programındaki öğrencilerin görüşleri uygulanan farklı öğretim programının bir diğer alt teması olumsuz görüşler çerçevesinde *yetersiz öğretim metotları, programda birlik olmaması, alan sınavı kaygısı, yatay geçiş sıkıntısı, güncellik taşımama, öğretim kapsamının dar olması ve denekmiş gibi hissetme* konuları üzerinde toplanmıştır. Katılımcılar bu yeni öğretim programıyla birlikte proje ve ödevlerin sayısının arttığını düşünmekte ve buna bağlı olarak KPSS'ye hazırlanamadığından bahsetmektedir. Öte yandan olumsuz görüş belirten çoğu öğrencilerin en büyük kaygısı, ileride BÖTE bölümü mezunlarına girmesi için KPSS alan sınavı geleceğini düşünmesi ve sınav içeriğinin diğer tüm üniversitelerde uygulanan öğretim programına göre yapılacak olması düşüncesidir. Ayrıca öğretim programının diğer üniversitelerden farklı olması yatay geçiş yapmak isteyen öğrenciler için sorun teşkil etmekte ve bunun için öğretim programlarında birlik olmasını istemektedirler. Öğrencilerin öğretim programları değişikliğine verdikleri olumsuz yanıtlara bakacak olursak öğrenciler öğretim programından çok uygulanması esnasında yaşanan sıkıntıları ifade etmişlerdir.

Öğretim programı değişikliğini tarafsız gören öğrencilerden bazıları diğer üniversitede uygulanan öğretim programları hakkında bilgisi olmadığını söylerken, bazıları ise uygulamadaki bu değişiklikle ilgili bilgisi olmadığını belirtmiştir. Bu bulgudan ulaşılabilecek sonuca göre yeni BÖTE öğretim programındaki bazı öğrenciler bölümlerinde uygulanan öğretim programının diğer üniversitelerden farklı olduğunun farkında değildir.

5.2 ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonuçları doğrultusunda iki farklı nitelikte öneri yazılmıştır. İlk olarak araştırmanın sonuçlarına yönelik öneriler aşağıda yer almaktadır;

1. Lisans döneminde yaşanan sorunlara baktığımızda öğretim programıyla ilgili sorunlar dikkat çekmektedir. Özellikle mevcut öğretim programındaki öğrencilerin çoğunun alan dışı dersler yerine meslek hayatlarında kullanabilecek dersler istediği görülmektedir. Bu bağlamda alan dışı derslerin saatleri azaltılabilir veya yerlerine öğrencilerin seçebileceği alan dersleri eklenebilir.
2. BÖTE bölüm öğrencilerinde bir problem olarak gördüğü zorunlu seçmeli dersler yerine öğretmen adaylarının ilgi duydukları veya uzmanlaşmak istediği dersleri alabilme imkanı sunularak onların gelişimine katkıda bulunulabilir.
3. Bilgisayar laboratuvarlarının ve sınıfların eksiklikleri giderilerek eğitimin niteliğinin artırılmasına katkıda bulunabilir.
4. Bazı öğrencilerin kendilerini eksik hissettikleri etkileşimli tahta, tablet gibi teknolojik materyallerin eğitimde etkili bir şekilde kullanılabilmesi için BÖTE öğretmen adaylarına bu araçlar hakkında bilgi verilip onların öğretmenlik mesleğine bu teknolojik araçlar konusunda hazır hale gelmesi sağlanabilir.
5. Öğretim elemanı sayısı ve niteliği konusunda gerekli önlemler alınarak ve nitelikli öğretim elemanı eksikliği giderilerek öğrencilerin bu konuda yaşadıkları sorunlar azaltılabilir.
6. Öğretim programlarında yer alan derslerin özellikle de alan derslerinin farklı öğretim metotları kullanılarak işlenmesi sağlanabilir. Nitekim buda işe koyulan öğretim programının daha etkili olmasını sağlayabilir.

Araştırmada ikinci olarak sınırlılık ve bundan sonraki yapılabilecek çalışmalara yönelik öneriler aşağıda yer almaktadır:

1. Araştırmada BÖTE öğretim programı öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmeye çalışılmıştır. Program değerlendirme modelleri kullanılarak daha detaylı bir şekilde öğretim programları değerlendirilebilir. Örneğin; üniversitelerden mezun olan öğrencileri dahil edilerek ürüne yönelik

değerlendirme yapılabilir veya program öğelerine yönelik değerlendirmeler yapılabilir.

2. Bu çalışma sonucunda BÖTE öğretim programında bazı dersler için öğrencilerin oldukça sıkıntı yaşadıkları dikkat çekmiştir. Bu bağlamda öğretim programında dersler ayrı ayrı ele alınarak değerlendirmeler yapılabilir.
3. Araştırmada toplanan veriler iki il ve iki üniversite ile sınırlı kalmıştır. İlerde yapılacak çalışmalarda farklı üniversitelerde de çalışma grubuna eklenerek karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.
4. Eğitimde teknoloji kullanımında önemli bir yere sahip olan BÖTE öğrencilerinin yaşadıkları sorunları belirlemeye ve çözümüne yönelik çalışmalar daha da artırılabilir. Nitekim gelişen teknolojiyle birlikte öğrencilerin yaşadıkları sorunlar değişebilir ve bu yapılan yeni çalışmalarla birlikte öğretmen adayının yaşadıkları bu yeni sorunlar belirlenip çözümlenebilir.
5. BÖTE bölümünde öğrenim gören öğrencilerin yaşadıkları mesleki kaygıları azaltmak adına, çözümüne yönelik araştırmalar daha da artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akgün, A., Gönen, S. ve Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 283-299. <http://www.e-sosder.com/dergi/20283-299.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Akgün, F. ve Özgür, H. (2014). Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları ile Mesleki Kaygılarının İncelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(5), 1206-1223.
- Akıncı, A., Kurtoğlu, M. ve Seferoğlu, S. S. (1-3 Şubat 2012). Bir Teknoloji Politikası Olarak Fatih Projesinin Başarılı Olması İçin Yapılması Gerekenler: Bir Durum Analizi Çalışması. *XIV. Akademik Bilişim Konferansı (AB12)*, Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Akkoyunlu, B., Orhan, F., ve Umay, A. (2005). Bilgisayar Öğretmenleri İçin "Bilgisayar Öğretmenliği Öz Yeterlik Ölçeği" Geliştirme Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 1-8.
- Altun, E. ve Ateş, A. (2008). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Sorunları ve Geleceğe Yönelik Kaygıları. *İlköğretim Online*, 7(3), 680-692.
- Blanton, L. P., Sindelar, P. T. ve Correa, V. I. (2006). Models and Measures of Beginning Teacher Quality. *The Journal of Special Education*, 40(2), 115-127.
- Becit, G., Kurt, A. A. ve Kabakçı, I. (2009). Bilgisayar öğretmen adaylarının okul uygulama derslerinin yararlarına ilişkin görüşleri. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 9(1).
- Beck, C., Hart, D. and Kosnik, C. (2002). The Teaching Standards Movement and Current Teaching Practice. *Canadian Journal of Education*, 27, 175-194.
- Bell, B. G. (1997). *The effects of Anxiety on Skilled Performance Errors*. Unpublished doctoral dissertation. The University of Utah.
- Berliner, D. C. (2005). The Near Impossibility of Testing for Teacher Quality. *Journal of Teacher Education*, 56(3), 205-213.
- Brouwer, N. and Korthagen, F. (2005). Can Teacher Education Make a Difference? *American Educational Research Journal*, 42, 153-224.
- Büyükkaragöz, S.; Çivi, C. (1999). *Genel Öğretim Metodları* (10. Baskı), İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*(8.baskı), Ankara: Pegem Yayınları.
- Cabı, E. ve Yalçınalp, S. (2013). Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği (MKÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 85-96.
- Capel, S. A. (1997). Changes in Students' Anxieties and Concerns After Their First and Second Teaching Practices. *Educational Research*, 39, 221–228.
- Cüceloğlu, D. (2004). *İnsan ve Davranışı. (13.Basım)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çoklar, A.N. (2008). *Öğretmen Adaylarının Eğitim Teknolojisi Standartları İle İlgili Özyeterliklerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çoklar, A. N. ve Şahin, Y. L. (2008). Assessments of Ceit Department Students Related to Computer Hardware Course. 8th *International Educational Technology Conference*. Eskişehir: Anadolu University, <http://ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008/14.doc> adresinden erişilmiştir.
- Çoklar, A. N. ve Odabaşı, H. F. (2009). Eğitim Teknolojisi Standartları Açısından Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Özyeterliklerinin Belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 1-16.
- Daniels, L. M., Clifton, R. A., Perry, R. P., Mandzuk, D. and Hall, N. C. (2006). Student Teachers' Competence and Career Certainty: The effects of Career Anxiety and Perceived Control. *Social Psychology of Education*, 9(4), 405-423.
- Deryakulu, D. ve Olkun, S. (2006). Bilgisayar Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları: Çevrimiçi Tartışma Forumu Mesajlarına Dayalı Bir Çözümleme. *XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı*, 160-161.
- Demirli, C., ve Kerimgil, S. (2009). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretmen Adaylarının Mesleklerine Yönelik Görüşleri. *III. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu Bildiri Kitapçığı*, 1(3), 59-64.
- Doğan, T. ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 157-168.
- Durmaz, T. (2012). *Competencies of Instructional Technologists Graduated From Computer Education And Instructional Technology Department As Required By Information Technology Firms*.

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Dursun, F. (2013). *Bilişim Teknolojileri Öğretmen Yeterliklerinin Öğretim Elemanı, Öğretmen Adayı ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dursun, Ö. Ö. ve Çuhadar, C. (2009). Bilgisayar Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Düşünceleri. *Inproceedings of 9th International EducationalTechnology Conference*, Ankara. 361-367.

Eren, E. ve Uluuysal, B. (2012). Bilişim Teknolojileri (BT) Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Çözüm Önerileri: Okul Müdürü ve BT Öğretmenlerinin Görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 152-171.

ESOGU. (2015). *Eğitim Fakültesi Ders Programı*. Web: <http://www.egitim.ogu.edu.tr/detail.asp?id=2> adresinden erişilmiştir.

Eşel, L., Kaya, G., Kurt, B. ve Ünal, G. (2012). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Birinci Sınıf Öğrencilerinin Bölümlerine İlişkin Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 102-112.

Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education* (6th Ed.). New York: Mac GrawHill, Inc.

Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., and Hyun, H. H. (2011). *How to Design and Evaluate Research in Education*. New York: McGraw-Hill Humanities/Social Sciences/Languages.

Fuller, F. F. (1969) Concerns of teachers: A Developmental Conceptualization. *American Educational Research Journal*, 6(2), 207-226.

GAZİ. (2015). *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü Tanıtım Sayfası*. Web: <http://gef-bote.gazi.edu.tr/posts/view/title/neden-bote%3F-45846> adresinden erişilmiştir.

Gizir, C. A. (2005). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Problemleri Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 196-213.

Goh, P. S. C. (2012). The Malaysian Teacher Standards: a Look at the Challenges and Implications for Teacher Educators. *Educational Research for Policy and Practice*, 11(2), 73-87.

Göktaş, Y. ve Topu, B. (2012). Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Üstlendikleri Roller ve Onlardan Beklentiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 473-478.

- Greene, J.C. and Caracelli, V. (1997). Defining and Describing the Paradigm Issue in Mixed-Method Evaluation. In J. C. Greene and V. Caracelli (Eds.), *Advances in Mixed-Method Evaluation: The Challenges and Benefits Of Integrating Diverse Paradigms* (pp.5-18). San Francisco: Jossey-Bass.
- Hall, N. C., Perry, R. P., Ruthig, J. C., Hladkyj, S. and Chipperfield, J. C. (2006). Primary and Secondary Control in Achievement Settings: A Longitudinal Study of Academic Motivation, Emotions, and Performance. *Journal of Applied Social Psychology*, 36, 1430–1470.
- Henkoğlu, H. Ő. ve Yildirim, S. (2012). Türkiye'deki İlkğretim Okullarında Bilgisayar Eğitimi: Kuram ve Uygulamadaki Farklılıklar. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 45(1), 23-61.
- Hilton, G., Flores, M. A. and Niklasson, L. (2013). Teacher Quality, Professionalism and Professional Development: Findings From a European Project. *Teacher Development: An International Journal of Teachers' Professional Development*, 17, 431–447.
- ISTE Standards-T. (2008). ISTE Standards: Teachers. Web: http://www.iste.org/docs/pdfs/20-14_ISTE_Standards-T_PDF.pdf adresinden erişilmiştir.
- Işık, B. ve Kaya, H. (2011). Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin (BİT) Öğretme-Öğrenme Sürecine Entegrasyonunda Hemşire Eğitimcilerin Rolü. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 19 (3). 203-209.
- Kabakçı, I. ve Odabaşı, H. F. (2007). Bilgisayar Öğretmenlerinin İlk Çalışma Yıllarına Yönelik Mesleki Gelişim Etkinliği. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu*, 12-14.
- Karaca, O. (2013). *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü ğrencilerinin Mesleki Karar Verme Zorluklarının Farklı Değişkenlerce İncelenmesi (Dokuz Eylül ve Ege niversiteleri rneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, Ő. (2004). Eğitimde Yeni İletişim Teknolojileri İnternet ve Sanal Yüksek Eğitim. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3 (4). <http://www.tojet.net/articles/3416.htm> adresinden erişilmiştir.
- Kartashova, N. (2015). *Chronic Stage Anxiety Re-Examined: An Integrative Approach for the Twenty-First Century*. Doctoral Dissertation, University of California, Los Angeles.
- Kaya, A. ve Büyükkasap, E. (2005). Fizik Öğretmenliği Programı ğrencilerinin Profilleri, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Endişeleri: Erzurum rneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367-380.

- KATÜ. (2015). *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü Tanıtım Sayfası*. Web: <http://www.ktu.edu.tr/boteadresinden> erişilmiştir.
- Kılınç, M. (2006). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü İleri Alan Dersleri Hakkında Öğrenci ve Uzmanlarının Görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya
- Kıyıcı, M. ve Kabakçı, I. (2006). BÖTE Bölümü Mezunu Bilgisayar Öğretmenlerinin İlk Çalışma Yıllarında Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesi. VI. *Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı Bildiri Kitapçığı*, 2, 997-1002.
- Kurtoğlu, M. ve Seferoğlu, S. S. (2012). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü Öğrencilerinin Geleceğe Yönelik Bakış Açuları Üzerine Bir İnceleme. 6. *Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu (BOTS-2012)*, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Kurtoğlu Erden, M. (2014). *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Lisans Programının Mezun Yeterlik Algularına Göre Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Küçükahmet, L. (2007). 2006-2007 Öğretim Yılında Uygulamaya Başlanan Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarının Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 203-219.
- Lingard, B. (2005). SociallyJustPedagogies in Changing Times. *International Studies in Sociology of Education*, 15, 165–186.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2006). *Temel Eğitime Destek Projesi “Öğretmen Eğitimi Bileşeni”*. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara.
- MEB (2008). *Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Meşe, C., Özer, S., Dindar, M. ve Odabaşı, F. H. (2014). İlgi ve BÖTE Öğrencilerinin Çalışma Alanındaki Önemi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(1), 143-170.
- Murray-Harvey, R.,Slee, P. T., Lawson, M. J., Silins, H., Banfield, G. andRussell, A. (2000). Under Stress: theConcernsandCopingStrategies of TeacherEducationStudents. *EuropeanJournal of TeacherEducation*, 23, 19–35.
- Muschalla, B. andLinden, M. (2013). DifferentWorkplace-RelatedStrainsandDifferentWorkplace-RelatedAnxieties in DifferentProfessions. *Journal of OccupationalandEnvironmentalMedicine*, 55(8), 978-982.

- Morse, J. M. (1991). Approaches to Qualitative-Quantitative Methodological Triangulation. *Nursing Research*, 40, 120–123.
- Morton, L. L., Vesco, R., Williams, N. H. and Awender, M. A. (1997). Student Teacher Anxieties Related to Class Management, Pedagogy, Evaluation, and Staff Relations. *British Journal of Educational Psychology*, 67, 69–89.
- NETS. (2006). *National Educational Technology Standards*. <http://cnets.iste.org/> adresinden erişilmiştir.
- Numanoğlu, G. ve Bayır, Ş. (2009). Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine İlişkin Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 197-212.
- ODTÜ. (2015). *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü Tanıtım Sayfası*. Web: <http://tanitim.metu.edu.tr/bilgisayar-ve-oegretimteknolojileri> adresinden erişilmiştir.
- Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2003). Eğitici Bilgisayar Formatör (Master) Öğretmenlerin Profilleri ve Uygulamada Karşılaştıkları Güçlüklere İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 90-100.
- Orhan, D., Kurt, A. A., Ozan, Ş., Vural, S. S. ve Türkan, F. (2014). Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartlarına Genel Bir Bakış. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 65-79.
- Onwuegbuzie, A. J., and Leech, N. L. (2006). Linking Research Questions to Mixed Methods Data Analysis Procedures. *The Qualitative Report*, 11(3), 474-498.
- Özçiftçi, M. ve Çakır, R. (2015). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ve Eğitim Teknolojisi Standartları Özyeterliklerinin İncelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 5(1), 1-19.
- Özoğul, P. (2006). *Bilgisayar Öğretmenlerinin Meslek Yaşamlarında Karşılaştıkları Sorunlar: Eskişehir İli Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi.
- ÖSYM. (2015). *2014 Yılı Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu*. Web: <http://www.osym.gov.tr/belge/1-21838/2014-osys-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-ki-.html> adresinden erişilmiştir.
- Pamuk, S., Çakır, R., Ergun, M., Yılmaz, H. B. ve Ayas, C. (2013). The Use of Tablet PC and Interactive Board from the Perspectives of Teachers and Students: Evaluation of the FATİH Proje. *Educational Sciences: Theory & Practice* - 13(3), 1815-1822.
- Patton, M.Q. (1990). *Qualitative Evaluation & Research Methods (3rd ed.)*. Newbury Park, CA: Sage.

- Rothbaum, F., Weisz, J. and Snyder, S. (1982). Changing the World and Changing the Self: a Two-Process Model of Perceived Control. *Journal of Personality and Social Psychology*, 42, 5–37.
- Sanalan, V. A., Telli, E., Selim, Y., Öz, R, Koç, A. ve Çelik, E. (2010). BÖTE Öğrencilerinin Programa Bakış Açılıarı: Tercih Öncesi ve Sonrası Durum. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 33-51.
- SAÜ. (2015a). *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü Tanıtım Sayfası*. Web: <http://www.bote.sakarya.edu.tr/> adresinden erişilmiştir.
- SAÜ. (2015b). *Eğitim Öğretim Bilgi Sistemi*. Web: <http://www.ebs.sakarya.edu.tr/> adresinden erişilmiştir.
- SAÜ. (2015c). *Öğretim Programları Hakkında Bilgiler*. Web: <http://www.ebs.sakarya.edu.tr/?upage=fak&page=bol&f=117&b=917&ch=1&yil=2015&lang=tr> adresinden erişilmiştir.
- Scovel T. (1978). The Effect of Affect on Foreign Language Learning: A Review of the Anxiety Research. *Language Learning*, 28(1), 129-142.
- Seferoğlu, S. S. (2007). İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programı: Eleştirel Bir Bakış ve Uygulamada Yaşanan Sorunlar. *Eurasian Journal of Educational Research*, 29, 99-111.
- Şahinkaya, H., ve Şahinkaya, Y. (2004). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (Böte) Bölümü Lisans Programında Bulunan “Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme” Dersinin Analizi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9.
- Şişman, M. (2000). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Şişman, M. (2009). *Teacher's Competencies: A modern discourse and the rhetoric*. Invited Paper ISSN: 1300, 2899.
- Tashakkori, A. and Teddlie, C. (1998). *Mixed Methodology: Combining Qualitative and Quantitative Approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Tatlı, Z., Timuçin, E. (2007). Öğretmen Adayları Gözüyle BÖTEB: KTÜ Örneği. *7th International Educational Technology (IETC) Conference*, Lefkoşa, Kıbrıs. 743-749.
- Telli E. ve Selim Y (2009) BÖTE Öğrencilerinin Tercih Aşamasındaki ve Sonrasındaki Mesleki Beklentilerinin Belirlenmesi. *9th International Educational Technology Conference (IETC2009)*, Ankara.

- Temelli, D. (2011) *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik ve Bilgisayar Öğretimi Öz Yeterlilik Algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 18 Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tümerdem, R. (2007). Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya Son Sınıf Öğrencilerinin Kaygılarını Etkileyen Etmenler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 32-45.
- Türk Dil Kurumu (BT) Büyük Türkçe Sözlük, Web: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.558a1b35da8b07.99145847 adresinden erişilmiştir.
- Türkdoğan, S. C. (2015) *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlere Göre Mesleki Kaygıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri* (7. Baskı). Ankara:Seçkin Yayıncılık.
- YÖK. (1997). T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. Ankara.
- YÖK (1998). *Fakülte-Okul İşbirliği. Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi*. Ankara.
- YÖK. (2006). Bilgisayar VE Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Lisans Programı. Web:http://www.yok.gov.tr/component?option,com_docman/task,doc_download/gid,10/Itemid,88/adresinden erişilmiştir.
- YÖK. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007)*. Yükseköğretim Kurulu Yayını, Ankara.
- Yurdakul, B. (2004). *Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının Öğrenenlerin Problem Çözme Becerilerine, Bilişötesi Farkındalık ve Derse Yönelik Tutum Düzeylerine Etkisi ile Öğrenme Sürecine Katkıları*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER

EK-1. BÖTE Bölümü Lisans Programı (2006)

BİRİNCİ YIL									
1. Yarıyıl					2. Yarıyıl				
Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Kodu	Dersin Adı	T	U	K
A	Eğitimde Bilgi Teknolojileri I	3	2	4	A	Eğitimde Bilgi Teknolojileri II	3	2	4
GK	Matematik I	2	2	3	GK	Matematik II	2	2	3
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2	GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3	GK	Yabancı Dil II	3	0	3
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
MB	Eğitim Bilimlerine Giriş	3	0	3	MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
Toplam		15	4	17	Toplam		15	4	17

İKİNCİ YIL									
3. Yarıyıl					4. Yarıyıl				
Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Kodu	Dersin Adı	T	U	K
A	Programlama Dilleri-I	3	2	4	A	Programlama Dilleri -II	3	2	4
GK	Eğitim ve Teknoloji	2	2	3	A	Öğretim Tasarımı	2	2	3
GK	Bilgisayar Donanımı *	2	2	3	A	Eğitimde Grafik ve Canlandırma *	2	2	3
GK	Fizik I	3	0	3	GK	Fizik II	3	0	3
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3	GK	Seçmeli I	3	0	3
MB	Seçmeli-I	3	0	3	GK	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
Toplam		16	6	19	Toplam		16	6	19

ÜÇÜNCÜ YIL									
5. Yarıyıl					6. Yarıyıl				
Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Kodu	Dersin Adı	T	U	K
A	İşletim Sistemleri ve Uygulamaları	2	2	3	A	Çoklu Ortam Tasarımı ve Üretimi	2	2	3
A	İnternet Tabanlı Programlama	3	2	4	A	Bilgisayar Ağları ve İletişim	2	2	3
A	Uzaktan Eğitimin Temelleri *	2	2	3	A	Seçmeli II	2	2	3
GK	Bilim Tarihi*	2	0	2	A	Veri Tabanı Yönetim Sistemleri *	2	2	3
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2	GK	Topluma Hizmet Uygulamaları **	1	2	2
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3	MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Seçmeli II	2	2	3	MB	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
Toplam		15	10	20	Toplam		13	12	19

DÖRDÜNCÜ YIL									
7. Yarıyıl					8. Yarıyıl				
Kodu	Dersin Adı	T	U	K	Kodu	Dersin Adı	T	U	K
A	Proje Geliştirme ve Yönetimi – I	2	2	3	A	Proje Geliştirme ve Yönetimi – II	2	2	3
A	Seçmeli III	3	0	4	A	Seçmeli IV	2	2	3
A	Web Tasarımı *	2	2	3	GK	Seçmeli II	2	0	2
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	3	0	3	MB	Rehberlik	3	0	3
GK	Seçmeli I	2	0	2	MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
MB	Okul Deneyimi	1	4	3					
Toplam		13	8	17	Toplam		11	10	16

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, MB: Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, GK: Genel kültür dersleri

EK-2. Sakarya Üniversitesi BÖTE Bölümü Öğretim Programı

BİRİNCİ YIL									
1. Yarıyıl					2. Yarıyıl				
Kodu	Dersin Adı	T	U	AKTS	Kodu	Dersin Adı	T	U	AKTS
GK	İngilizce	4	0	4	GK	Türk Dili	4	0	4
A	Eğitimde İletişim Teknolojileri	4	0	8	A	Bilgisayar Destekli Eğitim	3	0	6
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	5	A	Görsel Tasarım	3	0	6
A	Bilgisayar Programcılığında Matematik ve Mantık	3	0	5	A	Teknoloji ve Bilim Tarihi	2	0	4
A	Yeni Okuryazarlıklar	3	0	4	MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	5
A	İletişim	2	0	4	MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	5
Toplam				30	Toplam				30

İKİNCİ YIL									
3. Yarıyıl					4. Yarıyıl				
Kodu	Dersin Adı	T	U	AKTS	Kodu	Dersin Adı	T	U	AKTS
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi	4	0	4	A	Nesne Tabanlı Programlama	3	2	8
A	Eğitimde Materyal Tasarımı ve Kullanımı	3	0	6	A	Öğretim Tasarımı	3	0	5
A	Algoritma ve Programlamaya Giriş	3	2	7	A	Bilgisayar Ağları ve İletişim	4	0	7
MB	Ölçme ve değerlendirme	3	0	5	A	Eğitimde Grafik ve Canlandırma	4	0	5
MB	Seçmeli-I			4	MB	Sınıf Yönetimi	3	0	5
GK	Seçmeli-II			4					
Toplam				30	Toplam				30

ÜÇÜNCÜ YIL									
5. Yarıyıl					6. Yarıyıl				
Kodu	Dersin Adı	T	U	AKTS	Kodu	Dersin Adı	T	U	AKTS
A	İşletim Sistemleri ve Uygulamaları	4	0	9	A	Çoklu Ortam Tasarımı ve Üretimi	4	0	6
A	Uzaktan Eğitim	3	0	8	A	İnternet Tabanlı Programlama	3	2	7
A	Araştırma Yöntemleri	3	0	5	MB	Okul Deneyimi	1	4	5
A	Seçmeli-I			4	MB	Özel Öğretim Yöntemleri	4	1	6
A	Seçmeli-II			4	A	Bilgisayarlı İstatistik	4	0	6
Toplam				30	Toplam				30

DÖRDÜNCÜ YIL									
7. Yarıyıl					8. Yarıyıl				
Kodu	Dersin Adı	T	U	AKTS	Kodu	Dersin Adı	T	U	AKTS
MB	Öğretmenlik Uygulaması I	2	6	10	MB	Öğretmenlik Uygulaması II	2	6	10
MB	Rehberlik	3	0	5	A	Girişimcilik ve Proje Yönetimi	2	1	5
GK	Üniversite Ortak Dersi	2	0	5	A	Seçmeli 1			5
A	Seçmeli-I			5	A	Seçmeli 2			5
A	Seçmeli-II			5	GK	Üniversite ortak dersi			5
Toplam				30	Toplam				30

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, MB: Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, GK: Genel kültür dersleri

EK-3. Sakarya Üniversitesi BÖTE Bölümü Seçmeli Ders Programı

3. Yarıyıl Seçmeli Ders Listesi			
Kodu	Ders	T+U	AKTS
GK	Görsel Okuryazarlık	3+0	4
GK	Ergonomi ve Sağlık	3+0	4
GK	Eğitim Felsefesi	3+0	4
GK	Türk Eğitim Tarihi	3+0	4
MB	Yaşam Boyu Öğrenme	3+0	4
MB	Medya Okuryazarlığı	3+0	4
MB	Günümüz Eğitim Sorunları	3+0	4
MB	Meslek Etiği	3+0	4
MB	Özel Eğitim	3+0	4
5. Yarıyıl Seçmeli Ders Listesi			
A	Bil.Tekn.Eğit.Sosyo-Psikolojik Değişkenler	3+0	4
A	Eğitimde Bireysel Farklılıklar	3+0	4
A	İnsan Bilgisayar Etkileşimi	3+0	4
A	Eğitim Tekn. Kuramsal Temelleri	3+0	4
A	Sunucu Tabanlı Programlama	3+0	4
A	Çoklu Ortam Programlama	3+0	4
A	Grafik Tasarımı	3+0	4
A	Webde Ölçme ve Değerlendirme	3+0	4
7. Yarıyıl Seçmeli Ders Listesi			
A	Veri Tabanı Yönetim Sistemleri	3+0	5
A	Video Düzenleme ve Oluşturma	3+0	5
A	Eğitsel Simülasyon & Oyun Tasarımı	3+0	5
A	Eğitim Televizyonu	3+0	5
A	İşaretleme Dilleri	3+0	5
A	Bilişimde Güvenlik ve Etik	3+0	5
A	Yayıncılık Tasarımı	3+0	5
8. Yarıyıl Seçmeli Ders Listesi			
A	Eğitim Teknolojisinde Yeni Yönelimler	3+0	5
A	Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu	3+0	5
A	Mobil Öğrenme	3+0	5
A	Eğitim Yazılımı Değerlendirme	3+0	5
A	İnternet Temelli Eğitim	3+0	5
Üniversite Ortak Ders Listesi			
http://www.ebs.sakarya.edu.tr/?upage=fak&page=bol&f=117&b=917&ch=1&yil=2015&lang=tr			

EK-4. Çalışmada Uygulanan Anket

Değerli Öğrenci,

Bu ölçek sizin lisans döneminde yaşadığınız olası sorunlarınızı ve geleceğe yönelik mesleki kaygılarınızı belirlemeyi amaçlamaktadır. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyarak sizin için en uygun olan seçeneği işaretleyiniz. Yanıtlarınız bir yüksek lisans tezi araştırması kapsamında kullanılacak olup, kesinlikle gizli tutulacaktır. Yardımlarınız ve çalışmaya katkılarınız için teşekkür ederiz.

1.Bölüm (Kişisel Bilgiler)

1) Cinsiyetiniz: Kız Erkek

2) Okuduğunuz Üniversite :

.....
.....

3) Sınıfınız : 1.Sınıf 2. Sınıf 3. Sınıf 4. Sınıf

4)Aşağıdaki teknolojileri kullanım sıklığınız?

Bilgisayar : Hiçbir Zaman Nadiren Bazen Sıkça Çok Sık

İnternet : Hiçbir Zaman Nadiren Bazen Sıkça Çok Sık

Aşağıda kendinizi değerlendirebileceğiniz ifadeler yer almaktadır. Sizden istenen her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuyup, sizin için ne kadar uygun olduğunu aşağıdaki 6'lı derecelendirmeyi kullanarak yapmanızdır.

Hiç ←————→ Tamamen

	0	1	2	3	4	5
Lisans Döneminde Yaşanan Olası Sorunlar	0	1	2	3	4	5
1. Öğretim elemanlarının sayıca yetersizliği						
2. Yüksek akademik ünvana (Prof. Dr., Doç. Dr.) sahip öğretim elemanının az olması						
3. Öğretim elemanlarının akademik yetersizliği						
4. Bina ve sınıfların fiziksel yetersizlikleri						
5. Bilgisayar laboratuvarlarının teknik yetersizlikleri						
6. Ders araç ve gereçlerinin yetersizliği						
7. BÖTE müfredatının yetersizlikleri						
8. Formasyon dersleri içeriklerinin benzerliği						

9. Proje ve ödevlerin yoğunluğu						
10. Derslerin sıklıkla öğrencilere anlatılması						
11. Grup çalışmalarının verimsizliği						
12. Bazı dersler için (programlama dilleri, veri tabanı) tek dönemin yetersizliği						
13. Seçmeli derslerin zorunlu olması						
14. Donanım konusundaki eğitimin yetersizliği						
15. Uygulama yapabilmek için laboratuvar serbest kullanım saatlerinin azlığı						
16. Öğretim elemanlarının formasyon bilgisinin yetersizliği						
17. Sosyal etkinliklerin az olması						
18. BÖTE bölümünün fazla bilinmemesi						
19. Alan dışı derslerin fazlalığı						
20. Staj derslerinin amacına ulaşamaması						
21. Staj okullarındaki teknik yetersizlikler						
22. Staj okullarındaki bilgisayar öğretmenlerinin mesleki yetersizliği						
23. Tüm elemanlara ve derslere ait materyallere erişilebilen ortak bir web sitesinin olmaması						
24. Bölüm web sitelerinin güncellenmemesi						
25. Bölüm web sitesinin yetersizliği						
26. Bölüm yönetiminin öğrenci sorunlarına duyarsız olması						
27. Öğretim elemanları ile iletişim güçlüğü						
28. Fakülte yönetiminin öğrenci sorunlarına duyarsızlığı						
29. Genel olarak öğretim kalitesinin düşük olması						
30. Öğretim elemanlarının beklentilerinin yüksek olması						
31. Bölümde uygulanan değerlendirme sisteminin (bağıl, mutlak not vb.) adil olmaması						
32. Danışmanlık hizmetlerinin tam olarak verilememesi						

Geleceğe Yönelik Olası Kaygılar	0	1	2	3	4	5
1. KPSS'den yeterli puan alamama, atanamama kaygısı						
2. Atanılacak yer konusunda kaygı						
3. İlköğretime atanma kaygısı						

Arkaya devam ediniz...

	0	1	2	3	4	5
4. Genel liseye atanma kaygısı						
5. Meslek lisesine atanma kaygısı						
6. Aileden uzak bir yere atanma kaygısı						
7. Okul yöneticileriyle çatışma kaygısı						
8. Atanılan okuldaki öğretmenlerle çatışma kaygısı						
9. Atandıktan sonra sosyal yaşamın sınırlanacağı kaygısı						
10. Atanılan yerde toplumsal baskıya maruz kalma kaygısı						
11. Lisansta alınan Öğretmenlik Meslek derslerini uygulayamama kaygısı						
12. Lisansta alınan alan derslerini uygulayamama kaygısı						
13. Bilgisayar dersi öğretim programının sınırlılığı						
14. Bilgisayarın daha çok oyun aracı olarak görülmesi						
15. Sınıfı yönetememe kaygısı						
16. Öğretmen olma konusunda yetersizlik hissi						
17. Öğretmenliğin zamanla tekdüze olacağı kaygısı						
18. Alanla ilgili gelişmeleri izleyememe kaygısı						
19. Akademik kariyer yapamama kaygısı						
20. Lisansüstü eğitim alınacak yere atanmanın yapılmaması						
21. Okullarda teknolojik altyapının yetersizliği						
22. Bilgisayar ders saatinin yetersizliği						
23. Bilgisayar dersinin Seçmeli Ders olması						
24. Bilgisayar dersi öğretim programının yetersizliği						
25. İlköğretim Bilgisayar dersinde karne notunun olmaması						
26. Öğretmen maaşının yetersizliği						
27. Ders ücretlerinin yetersizliği						
28. Öğrenci sayısının bilgisayar laboratuvarı için çok fazla olması						
29. Diğer öğretmenlerce takdir görmeme/eleştirilme						
30. Okul yöneticilerinin ders dışı teknik işler vermeleri						
31. Okula teknik destek sağlanmaması						

Arkaya devam ediniz...

32. Okul yöneticilerinin lisansüstü eğitime engel olacağı kaygısı						
33. Toplumdan saygı görememe kaygısı						
34. İlköğretimde kendisini öğretmen gibi hissedememe durumu						

Aşağıdaki açık uçlu sorular hangi düşüncelerinizi kısaca açıklayınız.

1. Öğretim programınızın diğer üniversitelerdeki Böte öğretim programlarından farklı olması hakkında ne düşünüyorsunuz? Neden?
2. Öğretim programı ile ilgili değişiklik yapılırsa hangi derslerle ilgili nasıl bir değişiklik yapılmasını isterdiniz? Nedenleri ile kısaca açıklayınız.
3. Sizce bölümünüzle ilgili en önemli problemler nelerdir?

Ölçeği tamamladığınız için teşekkür ederim...

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİSİ

Kişisel bilgiler

Ad / Soyad

Sercan ÖZEN

e-posta

sozen33@gmail.com

Meslek

Bilişim Teknolojileri Öğretmeni

Eğitim ve öğretim

2000-2004 Lise: Salim Yılmaz Lisesi

2006-2010 Lisans: Eskişehir Osmangazi
Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri
Eğitimi